

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

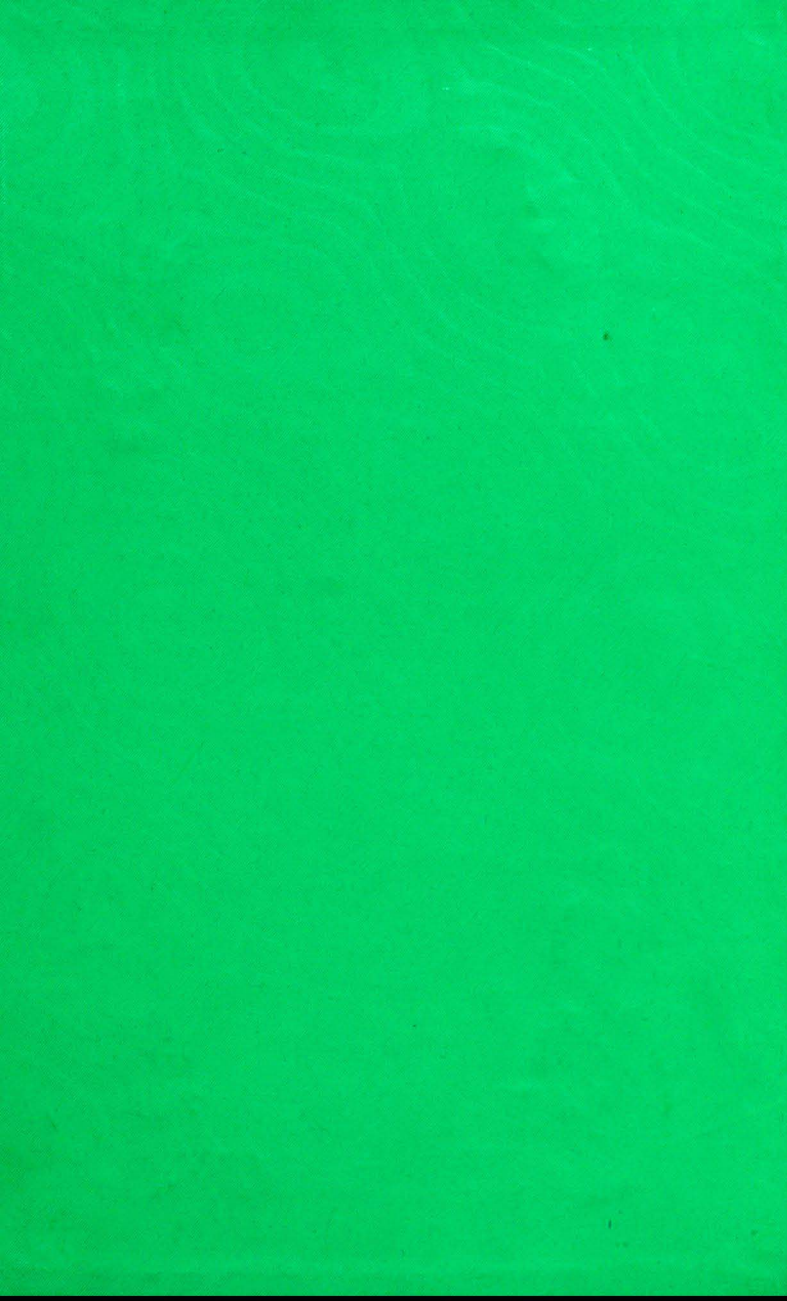
Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

540

Ley

1094

1863

1863

1863

1863

Внѣ

Шла въ Свѣтъ 20 числа

Шла въ Свѣтъ 20 числа

Шла въ Свѣтъ 20 числа

Шла въ Свѣтъ 20 числа

Отъ Ея Превоисходительства Гонимыхъ
Христовыхъ Еккліастовъ Назаревъ
наименіемъ въ Свѣтъ 20 числа
Гонимыхъ. 1864 года.

ՏԵՌՎԱՏՈՐ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ .

ԵՐԱԺԵՏՈՒԹԻՒՆ

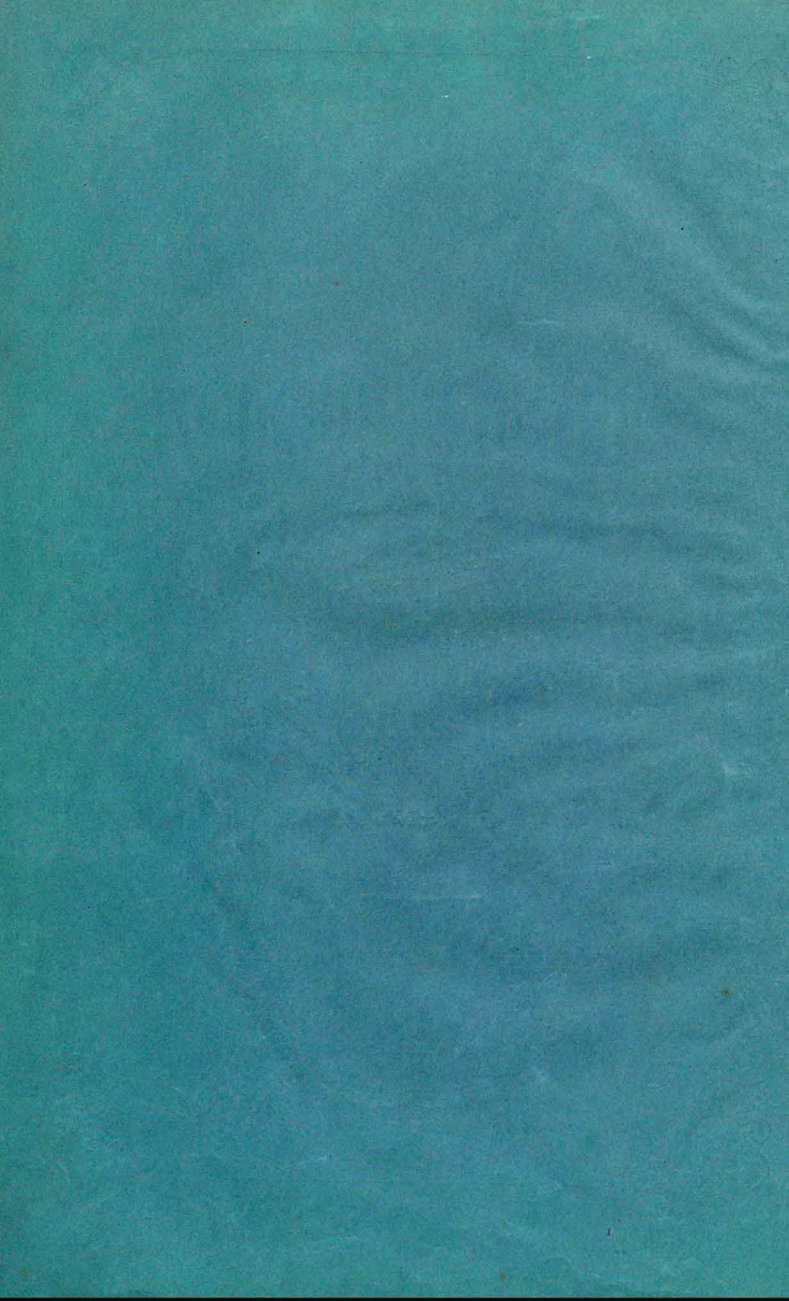
ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ

ՅՈՎՀԱՆՆԵՍԻ

ՍՈՎԵՏՆԵՐՆԵՐ

Ս. ԳԵՅՆԻՐՈՒՐԿ

1864.

ՏՐՈՎԱՏՈՐ

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

1837 5072

Дозволено Цензурою. С.-Петербургъ, 8 Апрѣля 1864 года.

782

√ 134

S-99

Տ Ր Ո Վ Ա Տ Ո Ր

✓

ՈՂԲԵՐԳՈՒԹԻՒՆ

ԶՈՐՍ ՄԱՍՆ ԲԱԺԱՆՎԱԾ

ԵՐԵՎԱՆԻ Գ. ՅՈՎԱԿԻՓԻ ՎԵՐԳԻ

Աշխարհային Յոհաննէսի Սահրաբեանց

2003

Ս. ՊԵՏԵՐՐՈՒՐԳ

1864

ՀԱՅԿ ԵՐԿՐ

ՀԱՅԿԱԿԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿՈՄՍՏԱՆՍՊՈԼԻՍ

ԿՈՄՍՏԱՆՍՊՈԼԻՍ ԿՈՄՍՏԱՆՍՊՈԼԻՍ ԿՈՄՍՏԱՆՍՊՈԼԻՍ

Ռ. Պատկանանի Տպարանում

ՀԱՅԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆԻ ԳՐԱԳՐԱԿԱՆ ԿԵՆՏՐՈՆ

ԿՈՄՍՏԱՆՍՊՈԼԻՍ

ЕГО ИМПЕРАТОРСКОМУ ВЫСОЧЕСТВУ

ГОСУДАРЮ ВЕЛИКОМУ КНЯЗЮ

НИКОЛАЮ НИКОЛАЕВИЧУ СТАРШЕМУ

ВСЕПОКОРНѢЙШЕ ПОСВЯЩАЕТЪ

Иоаннесъ Саргатьянцъ.

ՆՈՐԻՆ ԿԵՅՍԵՐԵԿԵՆ ԲԵՐՉՐՈՒԹԵՆՆ

ԿԱՅՍԵՐԱԶՆ ՄԵԾԻ ԻՇԽԱՆԻՆ

ՆԻԿՈՂԵՅ ՆԻԿՈՂԵՅՆՎԻՉ ԵՐԻՅՈՒՆ

ԱՄԵՆԱԹՆԵՐՀԱՐԵՐ ՆՈՒԻՐՈՒՄԷ

ՅՈՂԿԱՆՆԷ՝ ՍԿԵՐԱԿԷՆԵՅ:

8977

1094-2014

№1091

(5433)
3-38

Ե. Օ. Դ

Ահրող լինելով Երաժշտութեան, չէինք կարող չըսիրել Տրովատորը, մանաւանդ այն պատճառով, որ Պ. Յովսէփ Վերդիու երաժշտական լեզուն ամեն փոքր ի շատէ կրթված մարդու հասկանալի է, թէ՛ և այդ մարդը երաժիշտ չէր: Առ հասարակ խոսակցական երաժշտութիւնը ազդումէ սրտի վրայ, ուստի և զիւրըմբռնելի է. մինչդեռ Քերմանականը, որ առանց պատրաստութեան դժար է հասկանալ, ներգործումէ առաւել մտքի սահմանում: Թէ երաժշտութիւնը կրթումէ ճաշակը և ամբողջումէ սրտերի կոշտութիւնը, այդ դարաւոր ժամանակներից խոստովանված ճշմարտութիւն է և մեր տկար փաստաբանութեան անկարօտ:

Ահրելով Տրովատորը, մեր ուժի չափով ծանօթ լինելով երաժշտութեան վսեմ արուեստին, և սրտանց ցանկանալով մեր սիրելի Ազգի օրէ, որ յառաջադիմութեանը, սորանից քանի՞ տարի առաջ, ընդունեցինք Պ. Մ. Նալբանդեանցի այս գործը հայերէն թարգմանելու հրաւերը ու նախ և առաջ սկսեցինք խոսակցական լեզուին պարապել փոքր ի շատէ:

Եսօր, մեր թարգմանութիւնը դրած է Ազգի առջևը. խոստովանում ենք նորա թերութիւնը. բայց մեզ դատաւորք կարող են լինել լոկ երաժիշտը, որովհետև մենք ստիպված ենք եղել այս թարգմանութեան մէջ ամեն բան զոհել երաժշտութեան: Ար ազգի լեզուով էլ որ թարգմանվել է այս գործը, քիչ շատ հեռացել է բնագրից, և տակաւին այնպիսի լեզուներում, որ ունին իրենց սեփական երաժշտութիւնն անգամ, ինչպէս Ֆրանսիացիք և Ռուսք: Անտարակոյտ, տեղ տեղ, մենք էլ հեռացել ենք, բայց այդ չէ փոխում բանի միտքը, մնաց որ նոյն իսկ խոսակցական երգիչը շատ տեղ կրճատելով, կրկնելով և ազաւաղելով է երգում, երաժշտութեան պահանջողութեան համեմատ, այնպէս, որ բանի միտքը բնաւ կորչումէ: Եթէ լոկ կարգալու համար ոտանաւոր գրողը համեմատաբար գերի է չափի, ապա ուրեմն նա, որի ոտանաւորը պիտի յարմարի երաժշտական խաղերի, բացարձակաբար ստրուկ է. մնաց որ բովանդակութիւնը մի կողմից, բնագիրը միւս կողմից յայտնում են նոյնպէս իրենց պահանջողութիւնը:

Մենք միայն ենք, որ պահանջողութիւն չունինք, և սրտանց կ'ուրախանանք, եթէ մեզանից առաւել հմուտները աւելի արժանապէս թարգմանեն այս գործը: Բայց մինչև այդ լաւերի երևան ելնելը, եթէ մեր աշխատութիւնը ընդունելութիւն գանէ, մենք արդէն վարձատրված և քաջալերված լինելով բարոյապէս, ձեռնամուխ կը լինինք ուրիշ գործերի թարգմանութեան:

Հարկաւոր ենք համարում ասել և այս, որ մենք թէպէտ բովանդակ գործը թարգմանել ենք, բայց ոչ բոլորի ձայնագիրքը գրեցինք, և պատճառը այս է, որ մեր թարգմանութիւնը լոկ սիրողների համար է և ո՛չ թատրոնական բեմի համար, որի երգիչքն էլ բնաւ չկան:

Պատրոնում, նաև լոկ երկու խօսքը եղանակով է ստվում, իսկ տան մէջ երգելու համար այդ երկու խօսքի կամ ուրիշ այդպիսիների ձայնագիրքը գրելում խորհուրդ չտեսանք, ուստի և զանց արինք, աշխատելով լոկ այն կտորների վրայ, որ յարմար և սիրելի են ամեն երաժշտութեան սիրողի:

Եւրոպական գիտութեանց խօսքը լավումէ այսօր Հայ բերաններից այո՛, սակաւաթիւ են այդ բերանքը, բայց քչութիւնը չքութիւն չէ: Թո՛ղ և եւրոպական երաժշտութիւնը հնչէ և թնդացնէ այն սարերը, ուր հազարաւոր տարիներ առաջ բամբիռներով երգումէին մեր զիւցազանց գործերը:

Խոնարհ թարգմանիչք:

Ս. Պետերբուրգ

1 Օգոստոսի 1864.

Միջին դարերի կեանքից առնված մի վիպասանական գործ է այս: Անշուշտ, պէտք չէ սորա վրայ նայել որպէս մի երևելի բանաստեղծութեան, և աշխարհի երեսին սորա գատած ընդունելութիւնը Պ. Վերգիու շնորհքն է. երաժշտութիւնն է սորա երեսը պարզայնորը:

Երուէնայի մայրը, մի պառաւ Յինգա կին, կոմս Լուսինանի հօր հրամանով, որպէս կախարդող կոմսի մանուկին, էրվել է խարուկի վրայ: Աղուչեանն, կամենալով կատարել իր անբաղջ մօր կտակը, որ խարուկի վրայից, բոցերի միջից արել էր նորան, որ առնու կոմսից իր մահի վրէժը, գողանու՞մէ կոմսի մի որդին, այսինքն այս տեղ ներգործող կոմս Լուսինանի եղբայրը և տանու՞մէ մի անասպատ տեղ, որ էրէ նորան կրակում: Երեսայի լայրը, աղաղակը շարժումն Աղուչեանյի գուժը. և երբ նա յողջողովում էր, ահա մի ցնորք պատու՞մէ նորա երևակայութիւնը, երևում է նորա աչքին նորա մայրը խարուկի վրայ և իր վերջին շնչում բոցերի և ծուխերի միջից նորան կանչելիս — «Ա՛ն իմ վրէժը»: Բայց պէտք է սակ այս տեղ, որ Աղուչեանն երբ տանու՞մէր կոմսի որդին էրէլու, իր հետ ունէր և իր զաւակը: Երբ երևումէ Աղուչեանյին այս ցնորքը, սարսափած և միանգամայն խելագարված, կոմսի որդու տեղ յափշտակումէ իր սեփական որդին և ձգումէ նորան բորբոքված կրակի մէջ, որ առաջուց վառել պատրաստել էր:

Երբ խելքը զլուին է գալիս և տեսնումէ իր սխալը, էլ այնուհետև սիրտ չէ անում կոմսի որդուն էրել, այլ պահումէ իր մօտ և սնուցանումէ որպէս իր որդին, որ մեծանալով դառնումէ Տրովատր, այսինքն՝ երգիչ-ասպետ:

Ողբերգութիւնը սկսվումէ այն տեղից, որ Տրովատորը և կոմս Լուսինանը երկուքն էլ սիրահարված են մի պալատական օրիորդի վրայ Լէոնորա անունով. բայց սա անձնատուր է Տրովատորին և մերժող կոմսի սիրոյցայտ առաջարկութեանցը: Մի անգամ երկուքն էլ գալով Լէոնորայի բնակարանի մօտ, հանդիպումն միմեանց և որպէս հակառակորդք դուրս են գալիս մենամարտութիւն: Սորանով վերջանումէ առաջին գործողութիւնը:

Երկրորդում, Մանրիկոն (Տրովատորի անունն է) մենամարտութենից վերաւորված գտնվումէ Յինգաների վրանում, այն տեղ է և նորա մայրը. յանկարծ լուր է ստանում, որ Լէոնորան խարուկելով սուտ համբաւից և կարծելով թէ Մանրիկոն մեռած է, մտնումէ կուսանաց վանք: Իսկոյն

Հաւարումէ իր մարդիկը և գնումէ դէպ ի այդ վանքը, որ խափանէ այդ բանը և առնու Ղէճնորային: Բայց այդ միջոցին կոմս Լուսինեանն էլ նոյն դիտաւորութեամբ այն տեղ է պատահում, նոյնպէս գինուորներով: Կրկին անգամ Հանդիպումեն միմեանց հակառակորդքը և մի փոքրիկ պատերազմից յետոյ Մանրիկօի մարդիկը յաղթումեն և նա Ղէճնորային առած տանումէ, դէպ ի Կաստելօր ամրոցը, որ նոր էին առել, և որ բղէշեր յանձնել էր Մանրիկօի կառավարութեան:

Լըրրորդ գործողութիւն: Այն միջոցին, երբ Մանրիկօն և Ղէճնորան պատրաստուել էին, որ գնան եկեղեցի իրենց ամուսնութիւնը օրհնելու, Մանրիկօն լուր է տանում, որ իր մայրը գերի ընկած լինելով կոմս Լուսինեանի ձեռք, տանվումէ դէպ ի խարոյկ, որ էրվի: Կոմս Լուսինեանը շրջապատել էր իր բանակով Կաստելօր ամրոցը, և այդ պատճառով, երբ Աղուչնեան ման էր դալիս պարսպից դուրս, ընկաւ կոմսի ձեռք, որ դատապարտեց նորան դէպ ի խարոյկ որպէս գողացող իր եղբօր և որպէս մայր իր ոխերիմ թշնամու:

Մանրիկօն այս լուրը առած, վազումէ որ օգնէ իր մօրը և ազատէ նորան կրակից. բայց ինքն էլ գերի է բռնվում և մօր հետ միասին դրվում է Կաստելօր բերդի մի աշտարակի մէջ, որովհետև կոմս Լուսինեանը առնումէ Կաստելօր ամրոցը:

Չորրորդ գործողութիւն: Ղէճնորան վշտացած այս տխուր անցքերից, գնումէ բանտի մօտ, որ պատահի կոմսին և խնդրէ նորանից Մանրիկօի փրկութիւնը: Կոմսը մերժումէ և խօսել չէ ուղում: Բայց երբ Ղէճնորան երդնումէ թէ խոստանումէ կատարել կոմսի խնդիրը, այսինքն նորանը լինիլ, այն ժամանակ կոմսը յօժարումէ ազատել Մանրիկօին: Բայց Ղէճնորան չկամենալով ուխտադրուժ լինել Մանրիկօին ընդդէմ, այս միջոցին ընդունումէ իր մատանու մէջ պահած թոյնը, և յետոյ կոմսի հրամանով մտնումէ բանտը, այն խորհրդով որ Մանրիկօին դուրս ուղարկէ այն տեղից, որ ազատվի և գնայ գլխի ճարը տեսնէ, իսկ ինքը մնայ այն տեղ, որ կոմսը ներս գալով անշունչ գերակ գտնէ: Բայց Մանրիկօն չիմանալով Ղէճնորայի թոյն ընդունելը և կարծելով թէ նա անձնատուր է եղել կոմսին և մերժել է իր սերը, չէ կամենում փրկութիւն ընդունել մի այդպիսի դրուժանից և կշտամբումէ նորան: Այս միջոցին թոյնը անումէ իր ներգործութիւնը և Ղէճնորան մեռնումէ Մանրիկօի ոտքում: Կոմսը, որ տեղեկացաւ այս բաներին, ներս մտնելով հրամայումէ գլխատել Մանրիկօին. իսկ Աղուչնային էրել խարուկի վրայ: Աղուչնեան քնած է, երբ Մանրիկօին տանումեն դէպ ի պատժարանը. երբ զարթումէ և սկսումէ կանչել թէ ո՛ւր է իր որդին, կոմսը յայտնումէ նորան բանի զօրութիւնը: Այն ժամանակ Աղուչնեանն էլ իր կարգով յայտնումէ նորան, թէ նորա սպանածը էր նորա գողացված եղբայրը:

ԳՈՐԾՈՂ ՄԵՉԻՆՔԸ.

ԿՈՄՍ ԼՈՒՍԻՆԵԱՆ.
ԼԷՈՆՈՐԱ, օրհորդ Տիրուհի.
ԱԶՈՒՉԵՆԱ, Յինգա կին,
ՄԱՆՐԻԿՅՈ, Տրովատոր (Երգիչ).
ՖԵՐՆԱՆԳՅՈ, Կոմսի աջակիցը.
ԻՆԷՍ, Լէոնորայի ընկերուհին.
ԲՈՒՅԻՅ, Մանրիկօի աջակիցը.
ԾԵՐՈՒՆԻ, Յինգա տղամարդ.

Կոմսի սպասարբը: — Լէոնորայի ընկերուհիքը: — Պաշապան զօրքը: — Յինգաներ, տղամարդք,
կնանիք, մանկուհիներ, ախտապանք և զինուորներ: Գործողութիւնը կատարվում է, մի մասը Պիս-
կայիայումը և մի մասը Սրագանի մէջ, սասն և հինգ զարու սկզբում:

ՏՐՈՎԵՏՈՐ

Ա. Ա. Ա. Զ. Ի. Ն. Մ. Ա. Ս. Ն.

ՄԵՆԱՄԵՐՏՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՍԱՐԱՆ Ա. Ա. Ա. Զ. Ի. Ն.

Դասի՞քը Սէրաֆիբիայ պալատի: Կողմական դռները, որ տանումն գէպ է Լուսինեան կոմսի սենեակները. Ֆերնանտոն, և կոմսի շատ սպասուորները, որ պառկած են դռների մօտ: Մի բանի զինուորը քայլումն խորքում:

(Դուքս գալով ասումէ սպասուորներին)

Ֆերնանտո

Վե՛ր կացե՛ք, վե՛ր կացե՛ք,
Կոմսը անցնելով կարող է տեսնել.
Նա երբեմն իր սիրականի
Պատուհանի տակ անցնում է գիշերներ:

ՍԳՆԵՒՈՐԷ

Անշուշտ, նախանձն է նորան մաշողը,
Քայց ո՞վ նորա սիրտ թունաւորողը:

Ֆերնանտո

Տրովատորն, որ այգիների մէջ շրջում,
Քիշերները երգ երգելով պարապում
Հակառակորդ է թրվում.
Նորանից կոմսն է վախում:

ՍԳՆԵՒՈՐԷ

Դու մեր ծանրացած աչքերի
Քունը խափանելու մասի
Պատմէ, բուն անցքը Կարծիայի,
Եղբօրը այս մեր կոմսի:

ՖԵՐՆԵՆԴՕ

Կ'ասեմ, եկե՛ք,
իմ մօտ հաւարուեցէ՛ք:

(Սպասարբը մտնումնն)

ԶԻՆՈՒՈՐՔ

Մե՛ք է՛լ:

(Նշե՛ն գալիս)

ՍՊԵՍԵՒՈՐՔ

Լսեցէ՛ք, լսեցէ՛ք:

(Բարբը շրջապատունն ֆերնանդին)

(№ 1.)

ՖԵՐՆԵՆԴՕ

Երջանիկ հայր երկու սիրուն գուկի,
Բարի կոմս Լուսինեանն էր.
Հարազատ ծիծմայրը երկրորդ մանկիկի,
Օրոցի մօտ քնուձեր.
Մի առաւօտ լոյսը դեռ բացվում էր,
Նա գիտուածով զարթումէ,
Եւ գիտէ՛ք ով մանկիկի մօտ կանգնած էր:

ՍՊԵՍԵՒՈՐՔ

Ո՛վ էր, սա մեզ, ո՛վ էր:

(№ 2.)

ՖԵՐՆԵՆԴՕ

Քարշելի Յինգա սեւ պառաւ կին էր,
Շատխօս խարբայ հարցուկ կախարդ էր.
Մանկիկի երեսին գէշ գէշ նայումէր,
Խոժոռ աչքերը արևնով լի՛քն էր.
Ծիծմայրը վախցած բարձրաձայն կանչեց
Գրսից օգնութիւն, մատով ցոյց տուեց
Կախարդի վերայ. ծառայք վազեցին,
Եկան պատեցին, տըզան փրկեցին,
Անգամ կընջ վրան կանչելով
Տանից դուրս արին սաստիկ ծեծելով:

ԽՈՒՄԲ

Իրաւամբ սյղպէս խստիւ են վարվել,
Յիմար պառաւը ինչե՞ էր եկել:

(Չայնս ուղիւս գերմանիէ՛ Հայրս.)

ՖԵՐՆԵՆԴՕ

Ատումէր, եկել է երեխայի համար,
Որ ապագան գուշակէր.

Սուտ էր խօսում . խեղճը մի շար տենդից, երկար
Առողջութիւնը կորուցած էր,
Քոյնը դեղնած, հալած, մաշված և թուլացած
Ամէն գիշեր ջերմումէր,
Եւ խղճալի լացի ձայնից չըկար կասկած,
Որ արդէն կախարդված էր:

(Խումբը սարսփումէւ)

(Չայնս արդէս «Գարշալէկ Յինգա».)

ՔԵՐՆԵՆԳՕ

Այն կախարդ կրնոջ շուտով բրնձեցին,
Խարկում էրվելու դատաստարտեցին.
Բայց անիծածը աղջկանը յանձնեց,
Հանել վերէժը նորան կըտակեց:
Եւ այդ աղջիկը լիով կատարեց.
Կորաւ մանուկն էլ չըգտնուեց.
Հոտած ածուխներ գըտան այն տեղում
Ուր կախարդ կինն էրվել էր կրակում .
Այդ ոսկերքն էին խեղճ երեխային,
Որ խանձված գօսցած դեռ ծխումէին:

ԽՈՒՄԲ

Ո՛հ անիծած, ո՛հ կախարդ կին.
Այս ի՞նչ սարսափ, ի՞նչ զարհուրանք, ո՛վ, Տէր իմ :

ՈՒՄՆՔ

Իսկ նորա հայրը...

ՔԵՐՆԵՆԳՕ

Ապրեցան տխուր քանի մի օրեր,
Չգիտէր, բայց սիրտը վկայումէր,
«Որդիս մեռած չէ», ասումէր:
Երբ մահը մտնեցէ էր,
Մեր պարոնին կտակեց
Որոնել իր եղբայրը, ո՛հ,
Սա ի զուր աշխատեց:

ՋԻՆՈՒՈՐՔ

Եւ այդ կախարդի մասին
Մէկ լուր չիմացանք:

ՔԵՐՆԵՆԳՕ

Ոչինչ չիմացանք, ո՛հ եթէ
Ես նորան մէկ պատահէի...

ԽՈՒՄԲ

Բայց կարո՞ղ էիր ճանաչել:

ՔԵՐՆԵՆԳՕ

Հաշուելով
Անցկացած տարիքը... կարող էի:

ԶԻՆՈՒՈՐՔ

Պէտք է շուտով

Մօր քամակից դէպ ի դժոխք ուղարկել :

ՔԵՐՆԵՆԴՕ

Դէպ ի դժոխք կարծումեն որ քնակվումէ
Դեռ այս աշխարհում այս կորած հոգին,
Գիշերուայ մթնում շատ երկցած է
Զանազան ձևով չի՛ք կախարդուհին:

ԽՈՒՄԻ

Եւ այդ ստոյգ է:

(№ 3).

ՄԵԿՉ

Նորան այս տեղ տանիքի վրայ են տեսած

ՄԻՒՍԸ

Յոպոպի պէս, բայց երբեմն էլ բու դարձած

ՄԻ ՈՒՐԻՇԸ

Ուրիշ անգամ ագռուի սէս, բուի նման է կանչում
Եւ արշալուսի մօտերը արագ չքանում:

ՔԵՐՆԵՆԴՕ

Ժանտախտ ստացաւ մէկ ծառան կոմսին,
Որ ջինգա կնոջ զարկել էր ճակտին,
Մեռաւ, մեռաւ ողորմելին.

(Բուլբի երեսին զարհուրած է երևում):

Երկցել է խեղճին բուի կերպարանքով,
Մի արձակ սենեկում, լուիկ, և առանձին.
Բոցավառ աչքերով նայելով նայելով,
Ահա արձակել է մի սոսկալի գոյին
Զարկել է կէս գիշեր կոշնակն այդ միջոցին...

(Զարկած է կէս գիշեր):

ԲՈՒՋՐԸ

Ա՛հ, անիծեալ լինիս դժողքը անցնիր.

(Ըմենքը սարսփած են, լվումէ թմբուկի ձայն, զինուորք, մար-
դեկ, վաղումն դէպ ի տեսարանի ի որքը. ծառաները շտապումն
դէպ ի գուռը):

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Պալատի պարտեզը: Ե՛լ կողմը մարմարեայ սանդուխք, որ տանումէ դէպ ի պալատի միջին սենեակ-
ները: Խոր գիշեր. մութ ամպերը ծածկումեն լուսինը:

Գալես են Լէօնորսն և Ինէսը.

Ինէս Ինչի՞ ես սպասում, զնանք, ժամանակն է անցնում,
Լսեցիր, որ թագուհին քեզ ներս է կանչում:

Լէօնորս Արդէն այս երկրորդ գիշեր է անցկենում
Առանց տեսութիւնի:

Ինէս Ահեղ բոց կայ քո ներսում,
Ո՛հ ինչպէս, և ս՛ր տեղում
Կամ ի՛նչ բանից սկսվում:

Լէօնորս Ձինախաղի մէջ, եկած էր ասպետն.
Սեւ էր հագուստը, զրահն ու զարդը վահանի.
Սեւ էր նորա սաղաւարտը առանց նշանի.
Ձինախաղում քաջ յաղթական հանդիսանալով
Ես զուգեցի նորա գլուխը դալինի ստակով.
Էլ յետ նորան քաղաքական վառվեց պատերազմ,
Ես կորուցի նորան սէքիցս, դէմքը զերթ երազ
Երևակայումէր. հոգիս և խնդրում տեսնել.
Մի անգամ, երբ շատ ժամանակ էր անցել...

Ինէս Ի՛նչ պատահեցաւ:

Լէօնորս Ականջ դիր:

(Ձե՛ 4).

Լուռ էր գիշերը խաղաղ էր,
Երկինքը պայծառ լուսով,
Լուսնեակը արծաթափայլ էր
Եւ նայում ուրախ դէմքով.
Յանկարծ քաղցրիկ հնչիւն երգի
Ինչպէս անոյշ լսեցի,
Մեղմ ու շարժող հնչումէին
Նորա լարերը գալինի.

1094-2014
3433
58

Ոտանաւորն էր տխուր,
 Երգողն էր մի Տրովատոր.
 Խօսքերն էին նուիրական
 Ձերթ աղաչանք առ Սստուած,
 Շուտ կրկնուէր նա իմ անուն,
 Ինձի էին այն խօսուածք.
 Վազեցի դէպ ի պատուհան,
 Ո՛հ, երգողն իսկ այս տեղ էր,
 Որպէս հրեշտակ աւետարեր
 Սիրոյն վրայ երգնուէր:
 Ո՛հ, ճաշակեց իմ սիրտը
 Ողջ աշխարհի բերկրանքը:

Ինչո՞ւ

Այդ քո պատմածը վրդովումէ
 Իմ հոգին. ես վախենումեմ:

Լեռնորս

Ձո՛ւր

Ինչո՞ւ

Կասկած, և տրտում նախազգացութիւն
 Այդ խորհրդաւոր մարդն է ծագեցնում.
 Մոռացիր նորան:

Լեռնորս

Ո՛հ, ինչ սասել ես, հերիք է:

Ինչո՞ւ

Լսէ՛ իմ ընկերաբար տուած խորհրդին, լսէ՛:

(ՁԵ 5.)

Լեռնորս

Մոռացի՛ր, ո՛հ, այդ քո ասած խօսքը
 Հասկանում չէ իմ սիրող սիրտը.
 Այդպիսի սէրն ինչպէս կարելի է
 Տրտում մտածութեամբ շրջապատել.
 Սէրն, որ ինձ միայն հասկանալի է,
 Որով սիրոս արդէն վառվել է բորբոքվել:
 Թէ բաղդս առաջուց նշանակել է,
 Թէ ես նորան սիրտի չի պատկանիմ,
 Քան որ էլ ասրիմ մնամ կենդանի,
 Բարւոք է, որ այս բոպէիս մեռանիմ:

Ինչո՞ւ (Ինքը երան)

Ձղջալ հարկ չլինի

Մի օր այդքան սէրը, թէ չէ...

(Եւրոս գնումն գէպ է տուն)

ՏԵՍԱԲԱՆ ԵՐՐՈՐԳ

Գալիս է ԿՈՄՈՆԸ

Լ'ո՛ւռ է գիշերը և խաղաղ .
 Անշուշտ, դեռ խոր քնած է մեր թագուհին.
 Բայց զարթուն է նորա չքնաղ սպասուհին.
 Ո՛հ, Լէոնորա. ինձ յայտնի է պատուհանի այդ լուսից,
 Որ փայլումէ գիշերային կանթեղից,
 Սիրու բոցը էրումէ իմ լերդ ու թոք,
 Ես գալիս եմ... ես եկել եմ տանդ մօտ...
 Պիտի տեսնեմ, պիտի խօսեմ, դու լսէ,
 Մեր երկուքի պատեհ ըռպէն հասած է.

(Սիրով զմայլած երթումէ դեպի սանդուխքը, լսում է
 գաւինի հնչիւն, այն տեղ կանգնում է:)

ԿՈՄՍ

Տրովատորն է. ես դողո՛ւմ եմ:

(№ 6.)

ՏՐՈՎԱՏՈՐԻ (ձայնը.)

Մէն մենակ մնացած աշխարհքում,
 Բաղդի դէմ անդուլ պատերազմում,
 Յոյսը գրեւ է միայն մէկ սրտի
 Սիրողն Տրովատոր:
 Բայց երբ նա այդ սիրտը ձեռք բերէ,
 Եւ նորա սուրբ սէրը վայելէ,
 Նա երջանիկ է, քան մի թագաւոր,
 Որպէս Տրովատոր:

ԿՈՄՍ

Ո՛հ, այս ձայնը, ո՛հ, նախանձ.
 Չեմ սխալվում. իջնումէ ահա:

(Փաթաթվում է իր վերարկուի մէջ:)

ՏԵՍԱԲԱՆ ՉՈՐՐՈՐԳ

Գալիս է ԼԵՈՆՈՐԱՆ.

(Սաղկալ գէպ ի համեր:

ԼԵՈՆՈՐԱՆ

Իմ հոգին:

ԿՈՄՍ

Ի՞նչ անեմ:

(Երեսը դարձեալ է):

ԼԵՈՆՈՐԱՆ

Առաւել ուշ եկար

Սովորական ժամանակից.

Սրտիս զարկերով ես հաշուեցի բոպէքը,

Եւ խղճալով, քեզ իմ գիրկ բերեց սէրը:

(Չայնը Տրովատորի, ծառերի մէջից.)

Գրուեցան.

(ՍՅԳ միջոցին լուսինը դուրս է գալիս ամպերի տակից, և լուսաւորում է անձանոց մարդը, որի երեսը ծածկած էր սաղաւարտի ընթակալով:)

ՏԵՍԱԲԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳ

Գալիս է ՄԱՆՐԻԿՈՆ.

(չիտված նայելով, երկուսին ևս ճանաչում է, ընկնում է Մանրիկոի ոտքը.)

ԼԵՈՆՈՐԱՆ

Ի՞նչ ձայն էր, աւճալ, ես սխալվեցայ,
 Մութը ինձ նենդեց, տեսնել չի կարցայ,
 Քեզ կարծեցի և խօսեցայ,
 Խօսքս քեզ էր, ոչ թէ դորա,
 Քեզ, որ իմ հոգին խնդրումէ,
 Քեզ միայն ցանկանումէ,
 Քեզ սիրումեմ, քեզ երզնումեմ
 Անասճման և սուրբ սիրով:

ԿՈՄՍ

Համարձակվումես.

(Վեր կացնելով Լէւորային.)

ՄԵՆԲԻԿՕ

Ո՛հ, չեմ կասկածում :

ԿՈՄՍ

Կատաղութիւնս բորբոքվումէ.
Բանց երեսդ, եթէ վատ չես.

ԼԷՈՆՈՐԵ

(Աւաղ ինձ.)

ԿՈՄՍ

Յայտնէ քո անունը:

ԼԷՈՆՈՐԵ

Ո՛հ, խնայեցէ՛ք:

(Թագուշ, Մանրիկօին ասումէ. շէտ, հեռացիք:)

ՄԵՆԲԻԿՕ

Ճանաչէ՛,

Մանրիկօն եմ ես.

ԿՈՄՍ

Դո՛ւ. — ինչպէս,

Անմիտ, աներես,
Ուրջելի՛ զօրքից,
Մահապարտ, յանդգնել ես
Արքայական դ՞ուռը դաւ .

ՄԵՆԲԻԿՕ

Ինչի՞ ես սպասում. կոչէ՛ պահապանքը
Եւ յանձնէ քո թշնամին,
Թող վճռէ դահճի սուրը:

ԿՈՄՍ

Քո մահու.

Բոպէն ահա մօտեցել է.
Ո՛վ, սիրամուրր, եկ:

ԼԷՈՆՈՐԵ

Կո՛մս.

ԿՈՄՍ

Իմ բարկութեան զոհն է այս,
Որ քեզ բերումեմ

ԼԷՈՆՈՐԵ

Ո՛վ երկինք. — դու դադարեցուր.

ԿՈՄՍ

Իմ հետ:

ՄԵՆԲԻԿՕ

Երթանք:

ԼԷՈՆՈՐԵ

(Արդեօք ի՞նչ անեմ
Միայն մի ձայն իմ կողմից... և կարող է
Կորուստ բերել:) Ինձ լսէ, —

ԿՈՄՍ

Ո՛չ .

(Երկր 3-րդ № 7.)

Նախանձոտ և արհամարհված սէրը
 Բորբոքելով ինձ էրումէ.
 Ո՛վ տարաբաղդ, լո՛կ քո արիւնը
 Մարեւ փոքր ինչ կարող է.

(Վեճորային.)

Ո՛վ անմիտ, դու ասացիր նորան թէ քեզ սիրումեմ,
 Ուտի ես էլ նորա կեանքը չէ պիտոյ խնայեմ
 Ահա դու ինքնին մատնումես
 Որ դէպ ի մահ դատաւարեմ ես.

ԼԵՈՆՈՐՍ

Չափաւորէ դու մի վայրկեան,
 Չափ դիր զուր բարկութեան.
 Ես, միայն ես, պատճառ եղայ
 Այս տխուր եղելութեան.
 Չսպէ քո կատաղութիւնը,
 Ո՛հ, որպէս փոխարէն
 Կոխէ սուրդ սրտիս մէջը,
 Որ չէ ուզում քեզ սիրել.

ՄԵՆՐԻՅՕ

Այդ գոռոզի սաստն ի զուր է,
 Նա պիտի կործանվի:
 Մարդ որ սէրը ձեռք բերել է
 Անմահ է այդ, վերջ չունի:

(Գոմսին)

Ճակատագիրդ կստարված է,
 Օրհաս ժամդ զարկել է.
 Ե՛ւ քո հոգին և՛ քո կեանքը
 Այժմ իմ ձեռքս յանձնված է.

(Երկու ախոյեանները սուրբը հանած գնում են.
 Վեճորան ուշաթափ է ընկնում.)

Ե Ր Կ Ր Ո Ր Գ Մ Ա Ս Ն

ՔՍՓՇՈՒՆԿԱՆԷ

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

Մի բնակարանի աւերակ, և արհեստի մի սարի լանջում: Տեսարանի խորքում երևում է վառված մի մեծ կրակ. — Լուսարացի սկիզբն է. ՄԱՌՈՒՉԵՆՆԵՆ նստած է կրակի առջևը. — ՄԱՆԻՒԿՈՒՆ էր վերարկուի մէջ փաթափված, մի եղեղնեայ օթոցի վրայ, պառկած նորա մտա, նորա սաղաւարտը գրած է էր սուրբ, ձեռքին բռնած է սուրբ օրի վրայ ստառած նայումէ: Յինգաների խումբը փռուած են շուրջ բոլորը:

(Ճ 8.)

(Դաշնակ)

ՅԻՆԿԱՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ

Տեսէ՛ք — գիշերվայ խաւար ծածկոցը,
Անվերջ երկնքից բաց է վերանում.
Ինչպէս մի այրի վերջացրած սուղը,
Սև շորերը անձից հանում մերկանում.
Դէ՛՛հ գործի, դէ՛՛հ գործի առէ՛ք մուրձերը.

(Վառարանից առնելով տաքացած երկաթը դարձնում են սառի վրայ, և սկսում են մուրձերովը շափաւոր զարկել. աղամարդք և կնանիք փոխ առ փոխ. վերջապէս բոլորը միասին երգում են հետեւեալը.)

Ինչ զարգարված են պայծառ օրերը
Յինգանաների.

ՏՂԱՄԱՐԻՒԷ

(Դառնալով դէպի կնանիքը և փոքր զագարելով.)

Լցէ՛ք գինին բաժակները, նա մեզ ուժ տալով
Չովայնումէ հոգու մարմնի ծարաւն աշխուժով.

(Կնանիքը Լցնում են փայտե բաժակների մէջ և տալիս.)

ՔՈՒՐԸ

Ո՛հ, տեսէ՛ք, տեսէ՛ք արևի մի շողը
Առաւել առոյգ խաղումէ մեր բաժակի մէջը
Դէ՛՛հ գործի, դէ՛՛հ գործի, առէ՛ք մուրձերը.
Ինչպէս փայլումէ աջողակ աստղը
Յինգանաների.

ՄԱՌՈՒՉԵՆՆԵՆ

(Երգում է: Յինգաները մտնում են նորան.)

(№ 9.)

Դիզվումէ բոցը, վայրենի ամբոխը
 Վազումէ կրակի մօտ, ուրախ են դէմքերը.
 Ձայներ ցնծալի, հեռուն լավումէ.
 Ձօրքերով պատած, կինը գալիս է.
 Դէմքեր չարագուշակ լուսաւորումէ:
 Մահառիժ բոցն, որ դէպ ի երկինք վերանումէ:
 Դիզվումէ բոցը, հասնումէ զօհը.
 Սև շորեր հագած բորիկ ոտքերը.
 Մահ, կանչող ձայներ բարձրանումեն ընդհատ
 Մէկ ձորից միւս ձոր կրկնում արձագանք.
 Դէմքեր չարագուշակ լուսաւորումէ
 Մահառիժ բոցն, որ դէպի երկինք վերանումէ:

ՅԻՆԳՍ

Տխուր է քո երգածը:

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Այնպէս է, տխուր է,
 Ինչպէս պատմված անցքը,
 Որ այս տեղ ճիշտ կատարված է,

(Դարձնելով զլուրը դէպ ի Մանրեկօն, և անյագարար մեմուալով.)

Հանէ՛ իմ վրէժը — հանէ՛ իմ վրէժը.

ՄԵՆԻԿՕ

Միշտ խորհրդաբար ես խօսում.

ԳՆՈՒՍԻ ՅԻՆԳՍ

Ընկերներ, օրն առաջ է գնում.
 Երթանք հացի դին վաստկելու, վե՛ր. վե՛ր.
 Իջնենք մօտակայ քաղաքները.

ՏՂԱՄԵՐԴ-Ք

Երթանք.

(Շուտով հաւարումն զօրձեցիք և դնումն պարկերի մէջ.)

ԳՆՍԻՔ

Երթանք:

(Բարբը իջնումն հովտի մէջ կամաց կամաց հեռանալով.
 Նոցա միջից մեծը յետ մնալով երգումէ հետեւալով.)

Ի՞նչ զարդարված են սւայծառ օրերը
 Տինդաների.

ՄԵՆԻԿՕ

(Վերկենալով.)

Այժմ մենակ ենք արդ յայտնէ
 Այդ տխուր պատմութեան եղելութիւնը:

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Մի՛թէ դո՛ւ չգիտե՞ս.

Ստոյգ է մանկական օրերից դու թողեցիր ինձ,
 Փառքի խայթոցը քո սիրտն էլ ծակեց.
 Իմ երգածն է մի ստոյգ պատմութիւն,
 Քո անմեղ մեծ մօր ահարկու մահի:
 Անիծած կոմսը զբարտեց նորան,
 Որպէս կախարդող իր փոքրիկ մանկան.
 Եւ էրեց այս տեղ, ուր վառուլում այդ կրակ.

(Յոջ է տալիս կրակը որի մօտ կանգնած է Մանրիկօն.)

ՄՆՆԻԿՈ

Աւանդ, տարաբաղդ:

(Սարսափելով հեռանում կրակից.)

(№ 10.)

ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Տանումէին նորան շղթայած,
 Սաստիկ տանջելով.
 Երթումէի որդիս գիրկս առած,
 Քամակից լայլով,
 Փորձ փորձեցի ճեղքել ամբոխը...
 Չ՛ւր, ինձ վարեցին
 Եւ խեղճ մայրս զ՛ւր ինձ աշխատեց
 Յորհնել, շլթողին.
 Հայհոյանքներ թափումէին վատ,
 Նիզակով խոցում
 Չորնալու զինուորքը և դէպ
 Ի խարոյկ քշում.
 Այնժամ, թուլցած ձայնով կանչեց ինձ,
 Ա՛յ իմ վրէժը.
 Յախտեան իմ սրտում մնաց
 Այդ տխուր ձայնը:

ՄՆՆԻԿՈ

Յետոյ առի՞ր վրէժը:

ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Ես գողացայ կոմսի մանուկը,
 Քաշելով բերի այս տեղ, ահա պատրաստ էր
 վառված կրակը.

ՄՆՆԻԿՈ

Կրակը. ո՞վ երկինք, և դու կարողացար.

ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Յաւելով նորա վրայ, ես մնացի թուլցած.
 Եւ որպէս թէ քնից զարթած,
 Յետոյ, երբ տեսայ յանկարծ
 Այն սև մահու տեսարանը, իր
 Ահարկու պատկերով.

Երբ բացուեցաւ պատժարանը, և մայրս
 Գունատ դէմքով .
 Բորիկ և չարչարված, և վերստին նորա ձայնը,
 Ա՛հ իմ վրէժը, լսեցի,
 Իմ դողդոջուն ձեռքերով,
 Զոհը յանկարծ բռնեցի,
 Եւ դէպի վառ կրակի մէջը,
 Բոլոր ուժով ձգեցի:
 Եւ ցնորքը փարատվեցաւ, և մայրս
 Երևում չէր
 Միայն կրակը տեսնումէի, որ
 Իր զոհը լափումէր:
 Յանկարծ յետ դարձայ որ նայիմ ,
 Ո՛վ Աստուած, ի՞նչ եմ տեսնում ,
 Անգուժ կոմսի զաւակը ո՛ղջ
 Կեցած է իմ առջևում:

ՄԵՆԻԿՕ
 ԱԶՈՒՉԵՆՆ
 ՄԵՆԻԿՕ
 ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Ո՛հ. ի՞նչպէս:
 Ես իմ որդին էրէցի:
 Այդ ի՞նչ զարհուրելի խօսք է:
 Եւ այժմ յիշելով փշաքայլումեմ...:

(Աղուշնան տերած ընկնումէ տախտի վերայ: Մանրիկո՞ծ զբազմած այդ զարհուրելի պատմութեան վրայ մտածելով, և զարմացած լուռ մնումէ մի վայրկեան:)

ՄԵՆԻԿՕ
 ԱԶՈՒՉԵՆՆ
 ՄԵՆԻԿՕ
 ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Ես քո որդին չե՛մ. ես ո՞վ եմ, ի՞նչ եմ ուրեմն.
 (Շտապելով դէպի նա, և աշխտտելով ուղղել իր սխալը)
 Դու իմ զաւակն ես
 Բայց ասացիր թէ...:

Ո՛հ, կարելի է...
 Ի՞նչ ես կամեհում, երբ ես այն բաների վրայ եմ
 մտածում
 Այն զարհուրելի փորձանքի վրայ, գրեթէ ցնորվումեմ
 Եւ յիմար յիմար խօսքեր բերանիցս դուրս տալիս:
 Մայր... մի՛ թէ, քեզ համար քնքոյշ մի մայր եղած չե՛մ
 միշտ.

ՄԵՆԻԿՕ
 ԱԶՈՒՉԵՆՆ

Այդ ուրանալ կարող չե՛մ:
 Քեզ փրկել եմ երկու անգամ,
 Մի՛ տքդ է, երեկոյին, պատերազմի դաշտումը.

Բեւիլլայի, ուր տեղ քո մահուան լուրը
Տարածուել էր. միտքդ է, որ ես խկոյն գալով
Թաղելու համար առի մարմինդ.
Բայց գեռ շունչ կենդանական վրադ տեսնելով,
Միթէ մայրական սիրոյ գուժ չէ՞ր, որ քեզ ցոյց տուի.
Անդադար զգայուն սրտով քո վերայ աշխատելով
Մինչև ողջ վերքերդ բժշկեցի.

ՄԱՆՐԻԿՕ (Հգարս հգարս.)

Այն վերքերի նշանները
Բոլորը այս տեղ են կուրծքիս վերայ. ես միայն մնացի
Անհամար փախչողներից, թերևս կամենալով
Թշնամիներին ընդդիմանալ: Անիրաւ կոմս
Լուսինեանը յարձակուեցաւ իմ վերայ իր
գրօշակիցներով:
Ես ընկայ. բայց, ընկայ քաջութիւնով:

(№ 10 պատմություն)

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Ահա գոհունակութիւնը
Այն անիրաւ, անօրէնի
Քո նորա կեանքը փրկածիդ տեղ.
Բայց ի՞նչ նոր և անկարծելի
Գթութիւն էր քո արածը.

ՄԱՆՐԻԿՕ

Ո՛վ մայր իմ, ինքս չեմ հասկանում, թէ ի՞նչ էր:

(№ 10 պատմություն)

Չինաթափած իմ առջևը
Նորան գետնի երեսին ձգել էի.
Փայլումէր գլխին վրայ իմ սուրը
Եւ այն տեղ կատարումը պիտի տայի.
Յանկարծ մի գաղտնի զօրութիւն ինձ չթողեց
Եւ իմ ձեռքերը խկոյն թուլացրեց.
Մարմինս բոլոր սառեցաւ,
Գողալով կարկամեցաւ:
Եւ մի ձայն, երկնից զերթ գալիս էր,
Որ ինձ ասումէր. «Մի՛ սպաներո՛ս:

(Երկրորդ № 10 պատմություն)

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Բայց անշնորհքի հոգու մասին

Երկինքը, երբէք չի խօսիլ.
 Ո՛հ, թէ քո բարդից կրկին անգամ
 Պատահի անիծածին հետ կովիլ,
 Լսէ՛, ս՛վ սրդի, որպէս Աստուծոյն,
 Եւ իմ պատուէրը կատարէ՛ իսկոյն:
 Այդ քո թուրը, մինչև կոթը,
 Խրէ՛ թշնամու սրտի խորքը.

ՄԱՆՐԻԿՕ

Գու հաւատա՛, որ իմ թուրը
 Պիտի մանէ նորա սիրաւը.

(Լավում էրկարասն հնչին փողի)

Երևի Բուխը լրտես է ուղարկել.
 Կարելի է. — (ինքը ևս հնչեցնումէ փողը.)

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Առ իմ վրէժը.

(Ենթիվթար քնում աստամանակ, իրեն չհասկանալով)

Գալիս է ԼՐԱՐԵՐԸ

ՄԱՆՐԻԿՕ (Լրարերին.)

Մօտեցիր յայտնէ,
 Աջողակ էր հետևեալ պատերազմը.

ԼՐԱՐԵՐ

Այս նամակի մէջ գրվածը, քեզ կը պատասխանէ.
 (Տալիս է նամակը, Մանրիկոն կարդումէ)

ՄԱՆՐԻԿՕ

„Մենք խլեցինք Կաստելօրը,
 Բռնչելը քեզ պատուիրումէ
 Պաշտպանել այդ ամբողջը.
 Այս որ կարդաս շուտ գալ նայէ՛.
 Սուտ համբաւից խարուելով, լսելով թէ
 Գու մեռել ես, այս տեղ մտտակայ կուսանաց վանքում՝
 Չեռնադրվելու է Լէոնորան՝. Ո՛հ Աստուած.

(Կակալի հառաչանքով)

ԱԶՈՒՉԵՆՍ (Մութ կասկածանքով.)

Ի՞նչ կայ.

ՄԱՆՐԻԿՕ (Լրարերին.)

Շուտ գնա՛ իջիր ձորը,
 Եւ ինձ համար մէկ ձի բեր —

ԼՐԱՐԵՐ

Իսկոյն —

ԱԶՈՒՉԵՆՍ (Միջամուտ լինելով)

Մանրի՛կօ. —

ՄԱՆՐԻԿՕ

Ճամանակ մի կորցնելը —
 Գնա՛ ինձ սպասէ սարի առջևը.

(Լրարերը շտապով երթումէ)

- ԱԶՈՒՉԵՆՆԵՐ Ի՞նչ է նշանակում այս բոլորը.
- ՄԵՆՐԻԿՈ (Կորցնել — ո՛հ անտանելի է. Կորցնել՝ այնպիսի հրեշտակը).
- ԱԶՈՒՉԵՆՆԵՐ (Սա ցնորվել է.)
- ՄԵՆՐԻԿՈ Մնաս բարով —
(Դնում է սաղափարը զլին, առում է վերաբերելու)
- ԱԶՈՒՉԵՆՆԵՐ Ո՛չ. կացի՛ր. լսէ՛:
- ՄԵՆՐԻԿՈ Թո՛ղ, երթամ՛,
- ԱԶՈՒՉԵՆՆԵՐ (Իշխանաբար.) Կացի՛ր. Ի՛նչ եմ, որ ասումեմ՝ քեզ —

(№ 10 պարտի.)

Տակաւին թոյլ և տկար ես
Անտառախիտ ճանապարհն և ամայի
Անմտաբար ցաւի վտանգի կ'հանդիպիս.
Կուրծքիդ վէրքերը նորից կը բացվին
Ո՛չ, անտանելի է քեզ արձակել,
Ձի իմ արիւնն է այդ քո արիւնը
Երբ թափես նորան քո երակներէց,
Ո՛հ, այդ կը քամվի իմ սրտի խորքից:

(Երկրորդ № 10 պարտի.)

ՄԵՆՐԻԿՈ

Է՛լ մի վայրկեան կը զրկվիմ
Իմ բարելի յոյսերից.
Ձեն կարող արդ երկինք, երկիր
Բնաւ այս տեղ պահել ինձ.
Ո՛հ, թողիր ինձ, ո՛վ մայր, երթալ
Թէ չթողուս կը ցաւիս.
Դու կը տեսնես առջևդ ընկած
Մեռած որդիդ կակիծից.

(Նա հեռանում է, շնայելով Սղուշնայի ստիպանքին)

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐՐՈՐԳ

Վանքի բնակարանի առջևը, Կաստելոր ամրոցի մօտ, խորքում կան ծառեր. դիչե՛ր է. ԿՈՄՍԸ, ՓԵՐՆԱՆՏՈՆ, և մի քանի ծառաներ, փաթաթված վերարկուի մէջ, մօտենումն զգաստութեամբ:

ԿՈՄՍ Բնաւ մարդ չկայ, դեռ չէ լսվում
Սովորական պաշտօնի հնչիւնը —
Ես ճիշդ ժամանակին հասայ:

ՓԵՐՆԱՆՏՈՆ Ո՛վ պարօն, յանդուգն գործ է անելուդ:

ԿՈՄՍ Յանդուգն է, երբ այս կատաղի սէրը,
Գրդռելով հպարտութիւնս, ինձանից պահանջումէ:
Թշնամիս մեռաւ, խորտակված էր ամեն արգելք,
Որ իմ իղձս կատարվի, և ահա կանգնումէ սա նորից
Իմ ընդդէմ. Ի՞նչ... սեղան. բայց ո՛չ, ուրիշի
լինելու չէ
Լէոնորան. — Լէոնորան իմն է:

(№ 11.)

Նորա մէկ քաղցր ծիծաղը ասողի լուսից առաւել է...
Նորա սիրուն դէմքի ցոլքը քաջութիւնս նորոգումէ...
Ա՛հ, սէրը, սէրը, ամեն կողմից ինձ բարեխօս իմ
պաշտպանը.
Նորա կրակոտ լոկ նայուածքից կը լուէ սրտիս
փոթորիկը.

(Սյդ միջոցին հնչումէ ապաշխարութեան զանգահարութիւն:)

Ի՞նչ հնչիւն է, ո՛վ երկինք —

ՓԵՐՆԱՆՏՈՆ Այդ նշանակումէ
Չեոնադրութեան պաշտօնի մօտենալը.

ԿՈՄՍ Ո՛հ, պէտք է յափշտակել նորան
Քանի դեռ չէ հասած սեղան.

ՓԵՐՆԱՆՏՈՆ Ո՛հ, զո՛ւր է:

ԿՈՄՍ Լ. ուէ՛.
Չեմ լսում: Այդ ծառերի ստուերի տակ
Պահուեցէ՛ք հանդարտ: Ո՛հ, ահա շուտով

(Ֆերմանդոն և միւս սպասուորները հեռանում են):

Իմը լինելու է. բոլորովին պատած եմ կրակով:

(Տարացած, նայելով դռների ամեն կողմը, որ տեղից Վե-
նորան անց է կենալու. ֆերմանդոն և նորա հեռակիցը
ատում են ցած ձայնով.)

ՓԵՐՆԱՆԴՈ և ՀԵՏԵԻ. Ի՛նչ յանդգնութիւն. երթանք պահտովինք
Այն խորհրդական ծառերի տակ:
Յանդգնութիւն. երթանք, լո՛ւռ ու մո՛ւնջ
Նորա կամքին համեմատ:

(№ 12.)

(Մահաբեր կատաղութենով.)

Ինձ համար, ժամ օրհասական,
Քո վայրկեանները դարձուր շտապէ.
Ուրախութիւնն որ ինձ է սպասում,
Անմահական մի ուրախութիւն է:
Իմ հակառակորդը կարող չէ էլ
Ընդդէմ դուրս գալ իմ սիրուս.
Ատուած քեզ ինձ համար ստեղծել
Դու պարգև ես իմ հոգուս:

(Դառնովումէ իր ընկերների մ'ջ.)

(Կուսանաց արտաբերութեամբ ներսից)

Ո՛վ դու խորհուրդ սոսկալի, ցաւալի դուստր Եւայի,
Մահուան ժամուղկը տեսնես բովանդակ այս աշխարհը.
Լոկ երանգ է միայն. և բոլոր յոյսերն են ունայն:
Մտիր դու մեր խմբի մէջ, ծածկէ քողով երեսդ,
Թո՛ղ, էլ աշխարհի հայեացք չաղտորեն քո սիրտը.
Գարձի՛ր դէպի երկինքը, բաց են նորա դռները:

ՏԵՍԱԲԱՆ ՉՈՐՐՈՐԴ

Գալիս է ԼԵՈՆՈՐԵՆ, ԻՆԷՍԸ և Նոյա քամակից կնանիք:

ԼԵՈՆՈՐԵ (Գառնալով Նոյա.)

Ինչի՞ լաց էք լինում:

ԿՆԵՆԻՔ

Ո՛հ, որովհետև

Գու մեզ բարորովին թողումես.

ԼԵՈՆՈՐԵ

Ով քաղցր ընկերուհիք.

Ոչ մի ուրախութիւն, մի յոյս երկրիս մէջ ճարկելու

Չէ՛ ինձ համար, ես հեղութեամբ կամենումեմ

Գառնալ գէպի Նա, Որ միայն կարող է ինձ մխիթարել

Եւ յետոյ, քաւելով մեղուցեալ հոգիս, միաւորվել

Իմ կորուցած սիրականի հետ, ընտրեալների մէջ.

Արդ, սրբեցէք այդ ձեր արտասուքը

Առաջնորդեցէք գէպի սեղանը.

(Նառջ երթալով)

(Գալիս է յանկարծ Կոմս և վրդոված)

ԿՈՄՍ

Ո՛չ, ամենևին ո՛չ —

ԿՆԵՆԻՔ

Կո՛մս.

ԼԵՈՆՈՐԵ

Ո՛հ, երկինք.

ԿՈՄՍ

Քեզ համար կայ գէթ մի սեղան,

Ուր մեր պսակը սխտ՝ կատարվի —

ԿՆԵՆԻՔ

Այս ի՞նչ լըբութիւն.

ԼԵՈՆՈՐԵ

Անմիտ, ո՛ւր ես եկել այս տեղ

ԿՈՄՍ

Որ քե՛զ առնում.

(Նյս տակով յարձակվում: Լեւորայի վրայ, կամենալով յափտակել Նորան. բայց այդ միջոցին հրաշքի նման յայտնվումէ Մանրիկոն, ամենքը վրդոված բացազանդաննս.)

ԼԵՈՆՈՐԵ

Նորի՞ց ծնար. հաւատաւ ես կարո՞ղ եմ,

Իմ մ՞տ արդեօք քեզ տեսնումեմ.

Այս մէկ երանգ է ցնծալի

Մարդկութիւնից վեր. հրաշալի՛.

- Իմ սիրտը յափշտակված այդքան ուրախութեամբ
 Կարող չէ իշխել թայց այս է զարմանք.
 Ասա երկինց ես այս տեղ իջել,
 Թէ քեզ հետ երկինք ես եմ վեր ելել:
- ԿՈՄՍ** Մեռելները ահա թողնում են իրենց խաղաղ գերեզմանը—
 Գժոխքն զոհից հրաժարվում է որ խոսվէ իմ բաղդը.
 Քայց տակաւին թէ հողում չես եւ չէ կտրած կեանքիդ
 թելը,
 Եթե ապրել ցանկանումես փախի՛ր գնա դու այս տեղից:
- ՄԱՆՐԻԿՕ** Ո՛չ երկինքը, ո՛չ դժոխքը ինձ չեն առել իրենց մէջ.
 Մահի հարուածք, այդ ստոյգ է, ինձ տուել են գէթ
 դահիճք.
 Գետերն ունին սաստիկ ընթացք անյաղթելի զօրութիւն,
 Անօրինին Աստուած դէ՛մ է. իսկ ինձ հասաւ օգնութիւն.
- ԿՆԱՆԻՔ (Լեոնորային.)** Երկինքը լսեց քո աղօթքը
 Եւ գթացաւ քո վրայ.
- ՓԵՐՆԱՆԻՔ և ՀԵՏԵԻ. (Կամսին.)** Բաղդը քեզ ընդդիմանալով
 Միշտ պաշտպանում է նորան.

ՏԵՍԱՐԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԳԻ

Գալես և ԲՈՒՒՅՆ և Իր հետ մի խումբ զինուորք:

- ԲՈՒՒՅ** Կեցցէ՛ Ուրջելը.
- ՄԱՆՐԻԿՕ** Իմ քաջ զինուորներ.
- ԲՈՒՒՅ** Եկէ՛ք.
- ՄԱՆՐԻԿՕ (Լեոնորային.)** Տիկին, իմ հետ:
- ԿՈՄՍ (Ընդդիմանալով.)** Դու յոյս ունիս.
- ԼԵՆՆՈՐԱ** Աւա՛ղ,
- ՄԱՆՐԻԿՕ (Կամսին.)** Հեռացիր.
- ԿՈՄՍ** Ուզումես յափշտակել.
 Երբէք:

(Մերկացնում է սուրբ.)

ԲՈՒՅ և ՋԻՆՈՒՈՐԲ **Կըտենենք.**

(Շրջապատման կոմիտե.)

ՔԵՐՆԱՆԻՅՈ և ԵՆՈՒՅԵՔ **Ինչի՞ թողումես պարոն.**

(Բուխը, զննորքը կոմիտեի ևեռքից թուրը առնումն.)

ԿՈՄՍ

Խեղբս բըրբովին կորցնումեմ.

(Ձեռքերը շարժելով կատաղան.)

ԼԷՈՆՈՐԸ

Ես վախենումեմ.

ԿՈՄՍ

Ո՛հ, իմ սիրտը ալեկոծվումէ.

ԲՈՒՅ և ՋԻՆՈՒՈՐԲ (Մանրիկային.)

Եկէք, քեզ համար բաղլն աջողակ է.

ՔԵՐՆԱՆԻՅՈ և ԵՆՈՒՅԵՔ (Կոմիտե.)

Ներէ, ներելը այժմ վատութիւն չէ.

(Մանրիկան բաշխելով տանում է Լեոնորային — Կոմսը արդելված մնում է, կնանկը վախեցած վազումն զէպի վանքը — վարդապետը ցած է ընկնում.)

Ե Բ Բ Ո Ր Դ Մ Ա Ս Ն

ՅԻՆԻՅ ԿՆՈՋ ՈՐԴԻՆ

ՏԵՍԱԲԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ջօրաց բանակ — Ե՛լ կողմը Լուսինանի վրանը՝ որի վերայ ծածանում է զօրապետի գրօշակը: — Հեռուից երևումն կաստելօր ամրոցի աշտարակները: — Սմեն սեղ մարդիկ են կացած պահապան զննորաներից: Ոմանք խաղով են պարապում, ոմանք զէնքերը սրբում, և ոմանք ման գալիս:

ԽՈՒՄԲ (Մին քանիսը զննորաներից.)

**Այժմ խաղումենք մենք սակրախաղ,
Քայց փոքր յետոյ, խտակ ուրիշ խաղ —
Եւ պողովատիկ թրերի բերանը
Նորից կը ներկէ կարմիր արիւնը.**

(Լավում է զննորական փողի ձայն, բուրբ նայումն զէպի այն կողմը, որ տեղից գալիս է հնչիւնը.)

ՈՐՄԵՔ

Ահա դալիս են մեզ օգնել.

(Մի մեծ դուժարակ պարագիւր զօրքի զօրջակներով,
անց են կենում բանակի առջեկոյ.)

ՄԻՒՍԸ

Գորքո նման են քաջերի.

ԲՈՒՐԸ

Էլ էլ պիտոյ սպասել.

Երթանք ամրոցը պաշարել.

ՓԵՐՆԱՆԻՍ

Այո՛, քաջ ընկերներ. սասած է

Գնդապետին, յանձնած է.

Վաղն այդ ամրոցը պաշարել

Եւ կարելի է յուսալ

Լաւ աւարով յետ դառնալ.

ՔԻՆՈՒՈՐՆԵՐԻՑ

(Մի քանիսը.)

Գու հրաւիրումես պօր գալ.

(№ 13.)

Թող հնչեն, թող փչեն պատերազմի փողերը,

Թող կոչեն դէպի զէնք դէպի կռիւ նորա.

Վաղն այս մեր դրօշակները կը ցցվին

Այդ ատամնաձեռքերդի գլխին վրայ.

Երբէք չէր խոստացած ոչ մի յաղթութիւն

Այսպիսի առատ յոյսեր և փառք,

Այն տեղ սպասումն պատիւ, ցնծութիւն

Այն տեղ ճոխ աւար և դափնի պտակ —

(Հեռանումն.)

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Գալիս է ՎՈՄՍԸ եր վրածից վրդովված. նայումէ, հաստեւոր ամրոցի վրայ:

ՎՈՄՍ

Նա իմ թշնամու ձեռքումն է. այս մտածմունքը

Ուր որ երթումեմ, որպէս հայաճական դեւ,

Միշտ իմ գլխում է. նա իմ թշնամու ձեռքումն է —

Բայց շուտով արշալուսի միջոցին, ես նորանց

Կը բաժանեմ իրարից — ո՛հ, Լէոնորա.

(Լսվումէ մի աղաղակ.)

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐՐՈՐԳ

Գալիս է Ֆերնեսնոն

ԿՈՄՍ

Ի՞նչ կայ.

ՖԵՐՆԵՍՆՈՆ

Բանակի մօտերում

Ման է գալիս եղած մի Յինգա կին: Վրայ են հասել
Մեր պահապանները շուտով,
Նա կամեցել է փախչել: Եւ վախեցածից ենթադրել են,
թէ նա է մի լրտես, շրջապատել են —

ԿՈՍՍ

Բռնե՞լ են.

ՖԵՐՆԵՍՆՈՆ

Անշո՛ւշտ.

ԿՈՄՍ

Դու տեսա՞ր նորան

ՖԵՐՆԵՍՆՈՆ

Ոչ: Թիկնապահ զօրաց
Հարիւրապետը ասաց ինձ.

(Սղապակը աւելի է լավում.)

ԿՈՄՍ

Ահա ինքը:

ՏԵՍԱՐԱՆ ԶՈՐՐՈՐԳ

Պահապանքը Սղապակի մեռելից կապած, բերումն քաշաքաշ, նոցա քամակից զնուորքը:

ՊԵՀՍՊԵՆԷ

Առաջ գնա, ո՛վ կախարդ, առաջ գնա.

ՍԶՈՒՉԵՆՍ

Օգնեցեք. ինձ թողէք — ո՛վ կատաղածներ,
Ի՞նչ է իմ մեղքը —

ԿՈՄՍ

Մօտեցիր այս տեղ,
Եւ ինձ պատասխանէ՛լ
Քայց թէ սո՛ւտ խօսիս, վախեցի՛ր,

ՍԶՈՒՉԵՆՍ

Հարցո՛ւր.

ԿՈՄՍ

Ո՛ւր էիր գնում

- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Չեմ գիտում:
- ԿՈՄՍ
Ի՞նչպէս, թէ չես գիտում:
- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Միայն ցինգաների սովորութիւնն է
Առանց գիտնալու ման գալ
Նոցա հովանին երկինքն է, հայրենիքը երկիր:
- ԿՈՄՍ
Ի՞նչ տեղից ես եկած
- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Բիագայիայից, ուր որ է
Իմ բնակութիւնը ամայի սարերում:
- ԿՈՄՍ
Բիագայիայից:
- ՓԵՐՆԵՆԻՕ
(Ի՞նչ եմ լուս, ո՞հ, սա կասկածելի.)

(№ 14).

- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Այն տեղ ողորմելիապրումէի, իմ վիճակից գոհանալով:
Յոյրս որդուս դրած էի, որ ինձ թողնց մոռանալով:
Ես դատարկ, մտրո երթումեմ այդ իմ որդուն
որոնումեմ,
Այդ որդին, որ իմ սըրտին սաստիկ կակիծ պատճառած է.
Բայց իմ պէս ջօրեղ սիրով երկրումս մայր եղած չէ.
- ՓԵՐՆԵՆԻՕ
(Ի՛սկ նորա դէմքն է.)
- ԿՈՄՍ
Վաղո՞ւց է որ բնակվումես
Այն սարերում:
- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Այո՛, վաղո՛ւց:
- ԿՈՄՍ
Տեղեկութիւն ունի՞ս արդեօք
Կոմսի զաւակի մասին,
Որ ամբողջ տարել էին.
Կը լինի տասն ու հինգ տարի:
- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
Բայց ասա ինձ դու ի՞նչն ես նորա...
- ԿՈՄՍ
Եղբայրը:
- ԱԶՈՒՉԵՆՆ
(Ո՛հ)
- ՓԵՐՆԵՆԻՕ
(Հա՛.)
- ԿՈՄՍ
(Նկատելով, որ Սչու շնանն գոռարանուկ երկիւղը
թաքցնել.)
Դու ոչինչ չգիտես նորա մասին:

- ՄՁՈՒՉԵՆՍ
Ե՛ս... ոչ... արձակեցէք, որ
Ես որդուս գտնելու երթամ՝.
- ՖԵՐՆՆԵՒՕ
Մնացի՛ր, անզգամ...
ՄՁՈՒՉԵՆՍ (Ի՞նչը երան.) Աւճող ինձ...
ՖԵՐՆՆԵՒՕ Գու տես թէ ի՞նչ
Չարագործութիւն է որ սա կատարել է.
ԿՈՄՍ Ասա՛, ասելիքդ:
ՖԵՐՆՆԵՒՕ Սա ինքն է:
ՄՁՈՒՉԵՆՍ (Կամայ ասու՞մէ Ֆերնանդին.) Լուի՛ր,
ՖԵՐՆՆԵՒՕ Սա ինքն է, որ մանուկին այրել է:
ԿՈՄՍ Ո՛հ, անհաւատ:
ԽՈՒՄԲ Այո՛, սա ինքն է.
ՄՁՈՒՉԵՆՍ Ո՛չ, նա սխալվումէ.
ԿՈՄՍ Է՛լ չես ազատվիլ քո պատուհասից
ՄՁՈՒՉԵՆՍ Աւճող ինձ.
ԿՈՄՍ Պինդ կապեցէք այդ նշուվածին
(Ձեռուորդը կատարումն է)
ՄՁՈՒՉԵՆՍ Ո՛վ Աստուած, ո՛վ Աստուած.
ԽՈՒՄԲ Կանչէ՛ ո՛րքան կամիս.
ՄՁՈՒՉԵՆՍ Եւ դու ինձ չես լուում,
Ո՛վ իմ որդի. ո՛վ Մանրիկօ.
Ինձ օգնել չես հասնում
Օգնել տարաբաղդ մօրդ.
ԿՈՄՍ Հաւատալի՛ք է
Սա մանրիկօյի մայրը՞
ՖԵՐՆՆԵՒՕ Գողա՛. վախեցի՛ր.
ԿՈՄՍ Ի՞նչ բաղդ, այժմ նա իմ ձեռքումն է.
(№ 14 պարբերական)
- ՄՁՈՒՉԵՆՍ Ո՛հ, թուլացուցէ՛ք, ո՛վ բարբարոսներ,

Այս չուանի կապը ինձ քերթումէ —
 Այսքան անողորմ չարչարանքը
 Երկարատև մի մա՛հ է:
 Իսկ դու անզգամ ծնողաց
 Անօրէն ամենավատ զաւակ,
 Վախեցիր — խեղճերի համար կայ Աստուած.
 Եւ քեզ պիտի պատժէ Աստուած.

ԿՈՄՍ

Ո՛վ գարշելի ցինգա, քո ցեղեցն է
 Այն մոլորցնողը.
 Արդեօք քո պատիժը կարօղ է
 Վիրաւորել նորա սրտի կէտը:
 Իմ սրտի մէջ ուրախութիւն է ծագում
 Այս անմեկնելի պատահմունքը.
 Փոխանակ եղբորս մահուան
 Քեզանից կը հանեմ վրէժը.

ՖԵՐՆԵՆԴՕ և ԽՈՒՄԻ

Անիրաւ խարուկը վառվումէ.
 Անիծված, և կը տեսնես դու շուտով
 Միայն քո պատիժը լոկ
 Չէ լինելու խարուկով.
 Այն տեղ զժոխքի բոցը քեզ
 Սպասումէ սպասում
 Նա՛ քո անշէջ խարուկը,
 Որ չարաչար պիտի էրէ
 Քո հոգին մինչև վերջը:

(Կոմսի նշան տալովը, զհետոքը քաջաբաշ տանումն
 Սգուշնային: Կոմսը մտնում է իր վրանը. Ֆերնանդօն
 նորա քամակից):

ՏԵՍԱՐԱՆ ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ

Դահլիճ, վանքի առջեւ, Կաստելոր ամրոցի մէջ. խորքումը կայ մի պատուհան:

ՄԵՆՐԻՊՕՆ, ԼԵՌՆՈՐԵՆ և ԲՈՒԻՑԸ.

ԼԵՌՆՈՐԵ

Այս ի՞նչ զէնքերի շարժումնք է
 Խառն անց ու դարձով.

ՄԵՆԻԿՕ

Վտանգը հասած է,
Ծածկելը զո՛ւր է:
Առաւօտը ծագելիս մեղ պիտի պաշարեն

ԼԷՈՆՈՐԵ

Աւաղ ինձ. — ի՞նչ ես ասում:

ՄԵՆԻԿՕ

Քայց մեր թշնամիներին
Կարող ենք անշուշտ յաղթել —
Մեր սուրը պիտի ղօրեղանայ նոցա դէմ,
(Բուխըն)

Գու գնա գործ տեսնել,
Մինչ իմ գալը, քեզ յանձնումեմ
Ամենայն ինչ պատրաստել:

(Բուխըն հեռանում է)

ՏԵՍԱԲԱՆ ՎԵՅՆԲՈՐԳ

ՄԵՆԻԿՕՆ և ԼԷՈՆՈՐԵՆ

ԼԷՈՆՈՐԵ

Ի՞նչ տխուր լուսով
Լուսաւորվումէ այս մեր պսակը:

ՄԵՆԻԿՕ

Այդ տխուր մտածմունքը,
Ո՛վ իմ սիրական, ցրուէ՛ փարատէ՛:

ԼԷՈՆՈՐԵ

Կարո՞ղ եմ միթէ:

ՄԵՆԻԿՕ

Սէրը, գերազոյն սէրը միայն պէտք է,
Որ այս բոպէիս լինի քո սրտում:

(№ 15.)

Ո՛հ, այո՛ իմ անգին, այժմ լինելով
Ես քո, և դու իմ ամուսինը,
Արդէն հոգիս զօրանալով
Ամրանումէ ահա իմ բազուկը.
Քայց այդ, եթէ ճակատագիրը
Իմ վիճակի մասին նշանակած է,
Որ ինձ թշնամեաց սուրը

Վիրաւորելով պիտի զոհէ,
 Այն տեղ փչելով իմ վերջին շունչը,
 Քո մասին լրկ պիտի մտածեմ, ստոյգ է,
 Եւ միմիայն երկնքի մէջ կը հանդիպինք
 Մահից յետոյ միմեանց մենք:

(Վալուսէ Երզնէանի հնչիւն մտակոյ վանքից.)

(Երկուքը միասին.)

Խորհրդաւոր այս հնչիւնը
 Մեր սրտում է տարածվում.
 Երթանք տաճար ուր սուրբ սէրը,
 Ուրախ, մեզ է սպասում:

(Ձեռք մեքի բռնած ոտքի ուրախ մտնում են միասին
 դէպի եկեղեցին, այդ մեղեցին Բուխը շտապելով ներս
 է մտնում.)

ԲՈՒՒՑ Մանրի՛կօ.
 ՄԵՆՐԻԿՕ Ի՞նչ է.
 ԲՈՒՒՑ Տես ցինդա կիներ,
 Արի, ահա շղթայած են նորան տանում .
 ՄԵՆՐԻԿՕ Ո՛հ, Աստուած
 ԲՈՒՒՑ Նորա համար այն բարբարոսքը
 Արդէն խարոյկ են վառում :
 ՄԵՆՐԻԿՕ Ո՛վ երկինք, թուլանում են իմ անդամքը —
 Աչքերս են մթանում:
 ԼԷՈՆՈՐԵ Պու դող՛ւմես.
 ՄԵՆՐԻԿՕ Եւ կայ տեղիք. իմացի՛ր,
 Ես եմ...
 ԼԷՈՆՈՐԵ Ասա, ո՞վ .
 ՄԵՆՐԻԿՕ Նորա որդի՛ն.

Ա՛խ, շունք, այդ չար տեսարանը
 Համարեա շունչս կտրումէ
 Հաւաքէ՛ մեր մարդոցը,
 Բույի՛ց, գնա՛, դարձի՛ր, շտապէ:

(Բուխը հեռանում է.)

(№ 16.)

Ո՛հ, այդ խարուկի ահարկու բոցը
 էրում, լափումէ իմ հոգու տունը.
 Լցէ՛ք, մարեցե՛ք, թէ չէ ես շուտով
 Կը մարեմ նորան բուն ձեր արիւնով:
 Նորա որդին էի դեռ քեզ չ'սիրած,
 Չեմ կարող տանել նորա տանջանաց:
 Տարաբաղք մայրիկ շուտով կ'ազատեմ,
 Կամ միասին քեզ հետ, ես էլ կը մեռնիմ:

(Լեոնորայն.)

ԼԵՈՆՈՐԱ

Ես այս կսկիծը չեմ կարող տանել .
 Բարւոք է նոյնպէս և ինձ մեռանել :

(Բուկը վերադառնում զնուորնեքով.)

ԲՈՒԻՅ և ՋԻՆՈՒՈՐԳ

Դէպի զէ՛նք, դէպի զէ՛նք հրամայէ շուտով,
 Պատրաստ ենք կուլել և քեզ հետ մեռնել :

(Մանրիկան շտապելով երթումէ, նորա քամակից Բուկը և զնուորքը. դրոշի լավումէ զենքերի շարժմանք, և պատե-
 բազմական գործիքների շառաչանք)

Չ Ո Ր Ր Ո Ր Գ Մ Ա Ս Ն

ԳԼԽԳԵՐՏՈՒԹԻՒՆ.

ՏԵՍԱՐԱՆ ԱՌԱՋԻՆ

Ելեաքերից պալատի ամրոցը, որի անկիւնում կայ մի աշտարակ, սորա լուսամուտը կապած է երկաթէ
 վանդակով: — Խաւար գիշեր: — Գալիս են երկու անձներ, վերարկուի մէջ փաթաթված:

Նոցա են ԲՈՒԻՅ՝ և ԼԵՈՆՈՐԱՆ.

(№ 17.)

ԲՈՒԻՅԸ (Ջգաստութեամբ.)

Հասանք:

Ահա աշտարակը, որի մէջ կենումեն

Տանջուկով կալանաւորքը.
Աւաղ, այն խեղճին այն տեղ մաշումեն:

Գնա՛ դու

Եւ թող ինձ, մի վախենալ իմ մասին,
Կարելի է կարնամ փրկել անբաղդին.

(Բուխը հեռանումէ.)

Իսկ ինձ վախենալ իմ մասին. — շատ արնագ է
Ներգործութիւնն իմ զէնքի՛:

(Աւաղը մտաւոր մտաւոր վրայ, որ հազած
ունի աջ ձեռքի մասումէ.)

Այս խաւար գիշերն ահա, անց է կենում
Եւ եկած եմ քո մօտ, և դու չես գիտում:
Երբեքուհ Տոյ և օդ, որ մեր շուրջ բոլոր շարժում
չչնչումէք,
Ո՛հ, ինչպէս ինձ, նորան այս ողբը հասուցէք.

(№ 17 պարտիզալ)

Սիրու վարդեղեն թելերով,
Թռիւր, հառաչանք ողբալի,
Հասիր, սփռիւ կարեկցելով
Սիրտը խեղճ բանտարկվածի:
Չերթ գեփիւն ախորժելի
Չովացուր կացած սենեակը,
Շարժէ նորա յիշողութիւն
Նորա մէջ քնած սէրը.
Բայց, ո՛հ, մի՛ յայտներ ուղղակի,
Չարչարանքը, չարչարանքը իմ սրտի:

(Լսումէ հոգեհանգստի զանգահարութիւն)

ՉՅՆՆԻՐ (Ներքին.)

Ողբումէ՛, Տէր, ողբումէ՛ մեղապարտ հոգուն,
Որ այս աշխարհքից հեռանում անվերադարձ.
Ողբումէ՛, Տէր, ու գթա՛ քո Որդու սիրուն
Եւ մի՛ մատներ դժոխային տանջանաց:

(№ 17 պարտիզ.)

ԼՆՈՆՈՐՍ

Ինչ հնչիւն, ինչ աղօթք, այս խաւար օդի մէջ.
Պատումէ ինձ դողոցք, թուլանում իմ մէջք.

Գորա հակառակ շունչս է կտրվում,
Սիրտս սարսափած խիստ արագ գարկում:

(Մտում է թուլացած, մի քանի վայրկեան շուրած մալուց յետոյ կամենում է հեռանալ, բայց յանկարծ լսում է աշտարակի մեջից մի հառաչանք և խեղճ մի ողբալի հնչիւն այն տեղ դադարում է.)

(Ձեռք 17 պատմ.)

ՄՆՆՆԻԿՈ (Նշտարակէց.) Աւաղ, որ փրկարար մահը չէ գալիս հասանում շուտով.
Առ իր սրտանց կանչողը, Լէոնորա, կացի՛ր բարով:

ԼԵՈՆՈՐԱ Ո՛վ երկինք, ոգիս քաղվում է:

ՉՅՅՆԵՐԸ (Ներսէց.) Ողբում է, Տէր, ողբում է՝ մեղաւարտ հոգուն,
Որ այս աշխարհքից հեռանում անվերադարձ.
Ողբում է, Տէր, ու գթա՛, քո Որդու սիրուն
Եւ մի մատներ դժոխային տանջանաց.

(Չայնու որդիս գինը հնչիւնն.)

ԼԵՈՆՈՐԱ Մահն իր սև թիւերն, այս բանտի վերայ,
Ահարկու փռել, կացել անդգայ.
Աւաղ, այս դռները գուցէ բացվում են,
Որ անշունչ դիակ միայն դուրս թողնեն.

(Չայնու որդիս սիւղիւն.)

ՄՆՆՆԻԿՈ (Նշտարակէց.) Քեզ անչափ սիրածիս համար
Արիւնս թափում եմ ահա.
Եւ դու ինձ չմոռանալով,
Եւ դու ինձ չմոռանալով, Լէոնորա,
Ո՛վ Լէոնորա, կացի՛ր բարով:

ԼԵՈՆՈՐԱ Ես քե՛զ, ես քեզ ի՛նչպէս մոռանամ.

(Մտանում է աշտարակին.)

(Ձեռք 18 Աղջիկն պատմութեամբ.)

Դու կրտսնսնս ինչ վառ սիրով
Աշխարհքումս քեզ սիրած եմ.
Իմ բազդի հետ միշտ կովելով
Մինչև մահին էլ յաղթել եմ.

Ո՛հ, առաւել շուտ ես իմ կեանքը
 Կը տամ, որ քոնը աղատեմ,
 Կամ թէ քեզ հետ միանալով,
 Գէպի գերեզման կ'իջանեմ:

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Դուրս է գալիս ԿՈՄՍԸ, երկու մարդով: — ԼԷՈՆՈՐԵՆ հեռանումէ դէպի մի առանձին տեղ:

ԿՈՄՍ

Լսեցի՞ք, ինչպէս հրամայել եմ,
 Որդուն թրով, մօրը խարուկով.

(Հեռակէցքը հեռանալով մտնումն փոքր դռնից
 աշտարակի ներքո.)

Կարելի է գործ եմ դնում դէպի չարը
 Քղեշտի ինձ տուած իշխանութիւնը.
 Այս բոլոր իմ յանցանքին պատճառ եղած է կիներ.
 Եւ ո՛ւր է արդեօք այդ խեղճը:
 Քաւական ժամանակ է որ առել եմ Կաստելօրը,
 Նորա մասին ոչ մէկ լուր չիմացայ ես.
 Ո՛րքան որոնեցի, ո՛րքան, իզուր եղաւ բոլորը.
 Ո՛հ, անգութ, ո՛ւր տեղ ես.

ԼԷՈՆՈՐԵ (Սոջե գալով.)

Քո առջևում.

ԿՈՄՍ

Այս ձայնը... ի՞նչպէս տիկին, դ՞ու է ես.

ԼԷՈՆՈՐԵ

Տեսնումես, ահա. :

ԿՈՄՍ

Ինչի՞ ես եկել:

ԼԷՈՆՈՐԵ

Նորա մահուան ժամը ահա մօտեցած է
 Եւ դու ինձ հարցնումես:

ԿՈՄՍ

Տակաւին համարձակվումես:

ԼԷՈՆՈՐԵ

Ո՛հ, այո՛, և նորա մասին
 Ողորմութիւն եմ խնդրում ...

ԿՈՄՍ

Ի՞նչ, դու ցնորված ես.
 Ես իմ թշնամու վրայ գթամ ողորմիմ:

ԼԷՈՆՈՐՍ

Ողորմած Տէրը թող շարժէ քո գուժը...

ԿՈՄՍ

Իմ Տէրը վրէժ է շարժում միայն... գնա՛:

(Լէնորան սարսփած է յուսահատ ընկնում նորա ոտքերը:)

(ՁԵ 19.)

ԼԷՈՆՈՐՍ

Տեսի՛ր, ես դառն արտասուքով ընկած եմ՝ քո առաջնը.
Թէ բաւական չե՛ս իմ լացով. կտրէ, խմէ՛ իմ արիւնը.
Արա ոտնակոխ մարմինս. բայց, աղատէ Տրովատորը:

ԿՈՄՍ

Ո՛հ... այդ անարժանի գրութիւնը
Կը կամենայի էլ վատթարացնել,
Եւ բիւրաւոր չարչարանքով
Նորա մահը երկարել...
Որքան քո սէրը զօրեղանումէ,
Այնքան իմ ոխը բորբոքվումէ:

(Կամենումէ հեռանալ.)

(Լէնորան փաթաթվումէ խկոյն.)

ԼԷՈՆՈՐՍ

Կո՛մս.

ԿՈՄՍ

Երբէ՛ք —

ԼԷՈՆՈՐՍ

Ողորմէ՛:

ԿՈՄՍ

Ոչ բնա՛ւ, հնար չկայ
Նորան խնդրել աղատութիւն.

ԼԷՈՆՈՐՍ

Լոկ մէկ հնար միայն կայ,
Եւ այն զոհումեմ ես քեզ.

ԿՈՄՍ

Ի՞նչ ասել կ'ուզես

ԼԷՈՆՈՐՍ

Ես ինքս եմ այդ հնարը

(Տրում սրտով տալիս է իր աջ ձեռքը)

ԿՈՄՍ

Երկի՛նք. դու ասումես.

ԼԷՈՆՈՐՍ

Եւ կը կատարեմ
Իմ խոստմունքն, անշուշտ:

ԿՈՄՍ

Արդևոք երազում եմ տեսնում...

ԼԷՈՆՈՐՍ

Բանալ տուր այդ բանտի դուռը,
Թող նա ինձ լսէ — երբ որ զոհը
Արձակուի, կը լինիմ քոնը.

ԿՈՄՍ

Ուրեմն երդուիր,

ԼԵՌՆՈՐՍ

Վկայ է Աստուած, որ իմ սիրտը
Բոլորովին տեսնումէ.

ԿՈՄՍ

Ո՛վ կայ այդ տեղ.

(Շտապով երթումէ դէպի աշտարակի մուտքը, այն տեղից
զուրս գալիս է բանտապետը: Կոմսը դազանի խօսումէ նորա
Հնա. Լէոնորան մասանիի մէջ պահած թղթը ձծումէ.)

ԼԵՌՆՈՐՍ

(Ես կը լինիմ, բայց սառած մարմնով, անկենդան.)

ԿՈՄՍ

(Վերադառնալով դէպի Լէոնորան.)

Փրկված է նա.

ԼԵՌՆՈՐՍ

(Ինքը իրեն, աչքերը ցրուած ուրախելի արտասուքով.)

(№ 20.)

Փրկվա՛ճ է. այս ի՞նչ ցնծութիւն է
Ո՛վ Տէր իմ, այս անասելի է...
Բայց իմ սրտի արագ թնդացքը
Քոհնութիւն քեզ ուղարկումէ:
Իմ վախճանի ժամն հասնումէ.
Ուրախ դէմքով սպասումեմ —
Քոնէ կ'անեմ մեռանելով.
»Սիրականս, քեզ փրկումեմ»:

ԿՈՄՍ

Ինքդ քեզ ի՞նչ ես խօսում —
Ո՛հ, դարձիր ինձ, դարձիր, ասա թերևս,
Այդ ի՞նչ ցնորք ձևացնումես.
Մինչև այժմ այն լսածներս...
Դու իմն ես, դու իմն ես, կրկնէ՛,
Կասկածանքը իմ սրտի ցրուէ՛ —
Ո՛հ, թէ չէ, անկարելի կարծումեմ,
Ինչ որ քեզնից լսել եմ.

ԼԵՌՆՈՐՍ

Երթանք.

ԿՈՄՍ

Երդումը... մտքո՞ւմդ է.

ԼԵՌՆՈՐՍ

Իմ խօսքը սուրբ է:

(Մտնումն աշտարակի մէջ.)

ՏԵՍԱՐԱՆ ԵՐՐՈՐԴ

ՋՄԻՆՈՒՐԵԼԻ ԲՆԵՏԸ:

Մի կողմում երկաթակապ լուսամուտ. խորքումը կայ մի դուռ: — Եռաստաղի կամարից կտիած է կիսավառ լապտեր. ՍԶՈՒՉԵՆՆԵՆ պառկած է կոշտ մահճակալի վրայ. ՄՄՆԻԿՕՆ նստած նորա մտում:

ՄՄՆԻԿՕ

Մայր իմ, քնած չե՛ս.

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Ուրբան ահա կամեցայ,
Քայց քունը փախչումէ իմ աչքերից, աղօթումեմ...

ՄՄՆԻԿՕ

Առաւօտեան ցուրտը սառցն ո՛ւմէ
Կարելի է քո անդամները:

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Ոչ. այս գերեզմանից
Կամենումեմ, միայն, կենդանի փախչել.
Պատճառ, զգումեմ, շունչս ահա խեղդվումէ:

ՄՄՆԻԿՕ

Փախչել...

(Չեաքերը տրորելով.)

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Մի՛ տրտմիր դու:

(Վեր է կենում.)

Այն անգութները կարող չեն իմ տանջանքը երկարել.

ՄՄՆԻԿՕ

Աւաղ. ի՛նչպէս —

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Տեսնո՞ւմես ահա սեռ նշանը,
Իմ ճակատի վերայ արդէն կնքած.
Այդ մահճի դրոշմն է:

ՄՄՆԻԿՕ

Աւաղ.

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Գտնելու են միայն մի անշունչ, սառած մարմին.
Այլլէ չորացած ոսկերք.

ՄՄՆԻԿՕ

Հերիք է՛.

ՍԶՈՒՉԵՆՆԵ

Ձեռ լսում մարդոց մտնե՛նալը.
Այդ դահճիճներն են — որ գալիս են դէպի խարոյկ
Ինձ քաշել. ո՛հ պաշտպանէ քո մօրը.

ՄԱՆՐԻԿՕ

Անտարակոյս, դու միամիտ կաց, այս տեղ եկող չկայ:

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Խարոյկ. ասելը զարհուրելի է.

ՄԱՆՐԻԿՕ

Ո՛հ, մայր իմ: — ո՛հ մայր.

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Մի օր կատաղի ամբոխը տանումէր քո մեծ մօրը
 Գէպի խարոյկ — տես բորբոքվումէ բոցը.
 Նորան է դեպում արգէն. ահա էրվումեն մաղերն
 Գէպի երկինք թռչումեն կայծերն.
 Նայէ, դուրս ընկնումեն աչքի տուները,
 Աւաղ. ինձ ազատէ այս ահեղ տեսարանից.

(Ընկնումէ Մանրիկօ գիբը բորբոքին սարսափած.)

ՄԱՆՐԻԿՕ

Եթէ ինձ սիրումես, եթէ ձայնը
 Որդու կարող է մնալ մայրական սրտում,
 Աղաչումեմ հոգոյդ զարհուրանքը մոռացիր
 Աշխատէ՛ քնել, և հանգստացիր.

(Ցանումէ մահճակալի մօտ)

(№ 21.)

ԱԶՈՒՉԵՆՍ

Այո՛, յոգնած եմ, ինձ նեղումէ... ո՛վ որդի,
 Ահա՛, այս տեղ ես կը հանգստանամ, իմ սիրելի:
 Բայց եթէ տեսնես խարոյկը վառուն,
 Եւ զարհուրելի բոցը, զարթեցուր իսկոյն.
 Ննջէ ով մայր իմ. Աստուած պարգևէ
 Քո տրամուխեան տեղ քեզ մի խաղաղ քուն:

ԱԶՈՒՉԵՆՍ (Թմրելով և քնաթաթախ.)

Գէպի մեր սարերը կը վերադառնանք
 Մեր խաղաղ կեանքը նորից կստանանք —
 Գու կը հնչեցնես էլ քո գաւինը
 Ես խաղաղ քնով կը հանգչիմ մօտդ:

ՄԱՆՐԻԿՕ

Ննջէ՛ ո՛վ մայր իմ: Ես լուռ և անխօս
 Կաղաչեմ երկինք հոգով սրտով:

(Մղուշնան քնելու վրայ է. Մանրիկօն ծնկալոր քնումէ նորա մօտ):

ՏԵՍԱՐԱՆ ՁՈՐՐՈՐԿ

Բացվումէ բանտի դուռը, գալիս է ԼէճՆՈՐԱՆ՝ — Մէ փորձեց յետոյ ներս է մտնում և ԿՈՄՍԸ
Երկու զինուորով:

—

ՄԵՆՐԻԿՕ Երկիրնք. չեմ սխալվում — այդ կրակի լոյս է.
ԼէճՆՈՐԱՆ Ե՛ս եմ, Մանրիկօ —

ՄԵՆՐԻԿՕ Ո՛հ, իմ ԼէճՆորա.
Ո՛հ, Աստուած ինձ ողորմութիւն պարգևում է.
ԼէճՆՈՐԱՆ Որ մե՛ծ ուրախութեամբ մեռնիմ ես:

ԼէճՆՈՐԱՆ Դու չես մեռնիլ — եկել եմ քեզ փրկելու.

ՄԵՆՐԻԿՕ Ի՛նչպէս, ինձ փրկելո՞ւ, ստո՞յգ է.

ԼէճՆՈՐԱՆ Այո՛, հեռացիր — շտապէ, գնա՛ այս տեղից:
(Յոց տալիս է դէպի դուռը.)

ՄԵՆՐԻԿՕ Քայց դու չե՛ս գալիս:

ԼէճՆՈՐԱՆ Ես այս տեղ պիտի մնամ .

ՄԵՆՐԻԿՕ Պիտի մնա՞ս...

ԼէճՆՈՐԱՆ Աւա՛ղ, փախի՛ր:

ՄԵՆՐԻԿՕ Ո՛չ .

ԼէճՆՈՐԱՆ Եթէ յետացել ես...
(Որնուով մի հնար դուրսէց դուրս հանելու.)

ՄԵՆՐԻԿՕ Ո՛չ .

ԼէճՆՈՐԱՆ Քո կեանքը...

(№ 22 Երեւ. Յոյն.)

ՄԵՆՐԻԿՕ Արհամարհումեմ նորան
Արդ — դարձիր, ո՛վ տիկին, դէպի ինձ նայէ՛
Ի՛նչ է պատճառը. ի՛նչ գնով առիր իմ փրկութիւնը —
Խօսել չես ուզում — ո՛հ, փայլումէ ահեղ շշմարտութիւնը —
Թշնամուս եղել ես անձնատուր. հասկացայ —
Հասկացայ ես —

ՄԵՆՐԻԿՕ Այդպիսի վատութեամբ իմ սէրը ծախված է —
Ծախել ես մի սիրտ որով ինձ երդմնած ես:

ԼէճՆՈՐԱՆ Աւաղ, ինչպէս մոլորվումես —
Աւաղ, որքան յանիրաւի, դէպի ինձ դու անդու՞թ ես.
Յօժարացի՛ր — փախի՛ր, թէ չէ ամենը կորած է,
Կամ թէ երկիրնքը քեզ պիտ՛ փրկէ.

(ԼէճՆորան ընկնումէ Մանրիկոյի ոտերը.)

- ԱԶՈՒՉԵՆԵՆ *երազի մէջ*) Գէպի մեր սարերը կը վերադառնանք —
Մեր խաղաղ կեանքը նորից կստանանք —
Գու կը հնչեցնես էլ քո գաւիւնը
Ես խաղաղ քնով կը հանդիմ մտող:
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Հեռացի՛ր այս տեղից:
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Մի ատել՛ր ինձ.
Տեսն՞ումես — զօրութիւնս նուաղումէ:
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Գնա — դու ատելի ես —
Գու անիծված ես —
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Ո՛հ, հերիք է. —
Մի անիծաներ այլ կամեցիր այժմ
Ինձ համար առ Աստուած մաղթել :
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Իմ սրտի վրայ սառուց պատումէ:
- ԼԵՈՆՈՐԵՆ *(երերալով.)* Մանրիկօ՛.
- ՄԵՆՐԻԿՕՆ *(վազում է բռնել որ չբնկնի.)*
Տիկին թուլանումես — ասա՛ —
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Այս, մեռանելու նշան է:
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Մեռանելո՞ւ.
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Ո՛հ, կարելի է արդէն թոյնը ներդործումէ,
Որ ես չէի մտածում :
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Ո՛վ, կայծակներ՛:
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Լսի՛ր. ձեռքերս սառչումէ —
Քայց այս տե՛ղ, այս տե՛ղ, զարհուրելի կրակ կայ —
(Չեռքերը տանում է սրտին.)
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Ո՛վ երկինք — սա ի՛նչ պատիժ է.
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Քան որ կենդանի լինիմ ուրիշին —
Ես քո տեղ մեռանել կամեցայ.
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Անմի՛տ, և ես այսպիսի հրեշտակին
Անիծել յանդգնեցայ:
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Ո՛հ, չեմ — զիմանում —
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Աւա՛ղ, ողորմելի —
(Գալիս է Կոստը և կանգնում բանտարկվածների մէջ.)
- ԼԵՈՆՈՐԵ
Այս բռպէ՛ին ես մեռնումեմ —
Մանրիկօ՛. — այժմ քո փրկութիւնը,
Երկնային Հօրից խնդրումեմ :
- ՄԵՆՐԻԿՕ
Անմի՛տ, և ես այսպիսի հրեշտակին —
Անիծել յանդգնեցայ:

- ԼԷՈՆՈՐՇ **Քան որ կենդանի լինիմ ուրիշին
Ես քո տեղ մեռանել կամեցայ:**
(Մեռանում է.)
- ԿՈՄՍ **(Աւաղ, կամենալով ինձ խարել,
Քուն իր անձը կորցրեց.
Տարե՛ք դորան պատժելու:**
(Մանրեկոթ վրայ է ցոյց տալիս.)
- ՄԵՆՐԻԿՕ **Մայր իմ. ո՛վ մայր իմ, մնաս բարով
(Տանում են զինուորքը.)**
- ՆՁՈՒՉԵՆՆԵՍ (Ձարթելով.) **Մանրիկո՛ — ո՞ւր է իմ զաւակը**
- ԿՈՄՍԸ **Մահի առջևում —**
- ՆՁՈՒՉԵՆՆԵՍ **Ո՛հ դադարեցուր — ինձ լսէ —**
- ԿՈՄՍ (Քաշում է Նջուզենային պատուհանի մտ.) **Տես.**
- ՆՁՈՒՉԵՆՆԵՍ **Ե՛րկինք.**
- ԿՈՄՍ **Արդէն վերջացա՛ծ է:**
- ՆՁՈՒՉԵՆՆԵՍ **Արդէն վերջացած է, ասումես, վերջացած է
Լսէ ուրեմն, լսէ.
Այն մի ժամանակ քո եղբորը,
Որ այն ատելի Յինգա կինը
Քո հօրից գողացել էր...
Սա՛ է, սա՛ քո եղբայրն էր:**
- ԿՈՄՍ **Սա՛ էր. ո՛հ, այս ի՛նչ կսկիծ:**
- ՆՁՈՒՉԵՆՆԵՍ **Ո՛վ մայր իմ վրէժդ առնոված է.
(Ընկնում է պատուհանի առջևը.)**
- ԿՈՄՍ (Ինքը երևն ասելով.) **Իսկ ես ապրումեմ դեռ ևս.**

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.
ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆ.
ՄԵՆԱՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.

ՏԵՍԱՐԱՆ 1. - Գաւիբը Ալիաֆերիայ պալատի: Կողմնական դռները, որ տանումն
դիպի Լուսինեան կոմսի սենեակները.

ԶՈՒԱՐԹ. աւելի անընդհատ.
All^o assai sostenuto. (M.M. ♩ = 88)

ԴԱՆԱԿ.
PIANO.

sussurro *ff*

pp

tr

tr

ԵՐԵՒՈՅԹ I (Ֆերլանդոս, եւ կոմսի շատ սպասաւորները, որ
SCENA I (Ferrando e molti famigliari del Conte che giacciono

pp

2
 պառկած են դռների մօտ: Մի քանի Ջինուորք քայլում են խորքում.)
 presso la porta: alcuni nomini d'arme passeggiano in fondo.)

հուսազել.
 dimin.

Մեղմ p

Ֆերնանդոս. (Դուրս գալով ասում և պասաւորներին.)
 FERNANDO. (Parla ai famigliari vicini ad assepirsi.)

Վեր կա - ցեք, վեր կա - ցեք:

սաստ: ff

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Երգանիկ հայր երկու սիրուն գառակի.)

N° 1.

(Di due figli vivea padre beato)

ՅՈՐԴՈՐ ԸՆԹԱՅԻՈՎ.

Andante con mosso. (M.M. ♩ = 88)

Պատմութիւն. Racconto.

Ֆերնանդո.
FERNANDO.

Երգանիկ հայր երկու սիրուն գառակի, Բա - ըի կոմս Լոււան

ԴԱՇԱԿ.
PIANO.

U.P

PP

հր. Հարգատ ծիծմայրը երկրորդ մանկի, Յ - ըր - ցի մօտ քնու -

PP

- միր. Մի առաւօտ լոյսը դեռ բացվումէր, նա դիպուածով գար -

P

բումէ, եւ գիտէր ո՞վ մանկ կի մօտ կանգնած էր:

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Գարշեի ծինգա.)

N° 2.

(Abbietta zingara.)

ԶՈՒԱՐԹՈՒՆ.

Allegretto. (M.M. ♩ = 112)

con mistero. խորհրդաբար.

միջաձայն.

mezza voce.

Ֆերնանդո.
FERNANDO.

Գարշե - լի ծին - գա Մե - պա - ուս. կին էր,
Այն կա - խարդ կը - նոց Շու - սով բրու - նե - ցին,

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

Շատ - խօս խ - բե - բայ Հար - ցուկ կա - խարդ էր,
Խար - կում էր - վի - լու. Դա - տա - պար - սե - ցին,

ՄՄ

PP

Մանկ - կի ե - ըն - սին Գեղ - զեղ կայ - ու - մեր,
Բայց ա - նի - ծա - ծր Աղջ - կա - նը յանձ - նեց,

Խո - ժող. աջ - քե - ըր Ա - ըիս. եով վիճն եր. Միժ - մայ - ըր
 Հա - նել վը - ըն - ժը Եո - բան կը - տա - կեց: Եւ. այդ աղ -

վախ - ցած Բար - ձրաձայն բարձրաձայն կան - չեց Դուր - սից օգ -
 - ջի - կը աղ ջի - կը Լի - ով կա տա - ընց Կո - բաւ մա -

- եու. - թիւ. Մա - տովցոյց մատովցոյց սը - սեց Կա - խար - դի վրայ,
 - եու. - կրն մա - եու. կրն էլ չի գրտ - եր - սեց, Հո - տած ա. ծուխ.

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

Մա - ուայ - քը վա - զե - ցին վա - զե - ցին Մա - ուայքվազեցին
 - ներ Գր-տան այն տե-ղում Աւր մի օր այն կախարդկինը

cres.

pp

Եկան պատե-ցին պա-տե-ցին Տր-դան փրկեցին, Ա - նրզ - գամ -
 ուր այն կախարդկինը էր - վեկ էր էր վեկերա կում: Այդ ոս - կերքն

pp

անկ. առ. սակաւ.
cres. a poco

կը - նոզ Վե - ըսն կան - ջե - - լով Ա - նրզ-գամ կը-նոզ
 հ - ին Նեղճ է - ըն - խայ - - ին Այդ ոսկերքն հ - ին

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

միշտ.
sempre.

աճել.
cres.

ուժ
f

Վե - րանկան չե-լով Տա - ևից դուրս ա-րին դուրս ա-րին դուրս ա-րին
 ևեղձ ե - րե - խաչին ևեղձ ե - րե - խաչին Որ խանձր - վաճ գոս-ցած

Սաս - տիկ ձե-ձե - լով դուրս ա-րին դուրս ա-րին սաս - տիկ սաստիկ ձե - ձե -
 Դեռ. ծրխ-վումս - ին որ խանձր - վաճ գոսցած դեռ. ա - նա ծրխվումս -

լով:
ին:

(Նորան այստեղ տանիքի
վրայ են տեսած.)

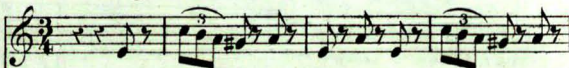
N° 3

(Sull'orlo dei tetti
alcun l'ha veduta.)

ԶՈՒՆԱԲ. ասելի վրդովված.

All' assai agitato. (M.M. $\frac{1}{2}$ = 72)

ԽՈՒՆՐ
Զինուորն.
CORO
ARMIGERI.

Նորան այս - տեղ տա - նի - քի վրայ են տես - ած ,

բերն. *leggieriss.*

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

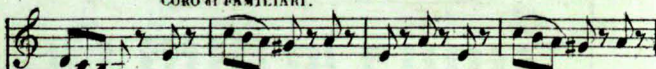
sempre P P P P
միշտ ՄՄ

են տես - ած, Յո - պո - պի նը - ման բայց եր - բեմն էլ

ԽՈՒՆՐ ՆԱԿԱՍԱՆՈՐՆ.
CORO di FAMILIARI.

բու. դար. ճած. Ուրիշ ան - գամ ազ - ուսի պես բո՛ ի նը - ման

Է կան-չում եւ ար-շա - լու - սի մտ ա - ըսգ ըբ -

Տրեւնդոս.
FERNANDO.

- քա - նում: Ժանտ - սխա ըս - տա - ցաւ մեկ ծա -

- աւն կոմ - սին Որ ջրն - զա կը - նոջ զար - կել

ՏԻՈՎԱՏՈՐ.

(Բոլորի երեսին զարնուրանք է երևում.)

ձ. եր ճակ-տիև. Մե - - ուս, մե - - ուս, մե - - ուս, ո -

CORO di ARM. (լացի պիս.)
come un lamento.

(Ոուճք եւ Ջիւն.) Աւաղ.... աւաղ.... մե - -

ձ. - դոր-մն - լին. Մե - - ուս, մե - - ուս, մե - - ուս, ո - դոր-մն - լին.

Ե 2. - ուս, Աւաղ.... աւաղ.... մե - - ուս.

ձ. Ե - ըն - ցել է խեղ - ճին բու - ի կեր - պա - ռան - բով,

Մի . ար - ձակ սե - նե - կում լը - ոփկ եւ ա - ռան - ձին,

Բո - ցա - վառ. աբ - քե - ըրով նայ - ե - լով նայ - ե - լով,

Ահա ար - ձա - կել է մի սոս - կա - լի գո - չին

(բոլոր սարսափ)՝
Զար - կել է կես զիշեր կոջնակն այդ մի - ջոցին... (կանչ. Ահա)

զանգակ հնչում.

(Լուռ եր գիշերը.)

N° 4.

(Tacea la notte.)

ՏՐՈՎՈՐ.

Andante. (M. M. ♩ = 50)

Լեոնորա.
LEONORA.ԴԱՇԵԱԿ.
PIANO.

mod. *f*

միջաձայն.
a mezza voce.

Լուռ եր գի - շե - րը խա - զաղ եր եր - կին - քը պայ - ճառ.

pp

լու - սո՞վ, Լուսե՛նա - կը արձա - քա - փալլ եր Եւ. Լայ - ում ու - րախ

դիմ - քով... Յանկարծ քաղցրիկ հրև - չիսն եր - զի

animando un poco.
con espressione. ապառիկ.

Ինչ պիս ա - նոյ՞ լը - սե - ցի, Մեզմ ու շար - ժող հրև -

- չու - - սի - ին նո - ռա լա - ըն - ըն

ՄՄ *pp* աճել. *cres.*
զա - ւի - նի, Ո - տա - - նա - առն եր

pp ՄՄ *pp*

n. d. q. *f*

ար - խուրճ - տա - նա - տրն էր ար - խուրճ Երզողն էր մի Տրո - վա -

... տոր.

pppp

pppp

Աօս - քերն է - ին նուր-բա - կան Զեբբ ա - դա-բանք առ.

Աստուած, նուտկրրկ - նու - միր նա իմ ա - նուն ինձի է - ին այդ

ոգևորվել մի փոքր.
animando un poco.

15

խօսուածք... վա - գե - ցի դեպ ի պա - տու - հան Ո՛հ

սպասորելով.
con espressione.

սակաւ ոգևորվելով.
un poco animando.

երգողն իսկ այս-տեղ եր Որ - պէս հրեղ-տակ ա - -

- ւե - - տա - բեր Սի - րոյն վե - լայ երդ - նու - -

անկ.սակաւ առ.սակ
cres. poco a poco.

- միր: Ո՛հ, ճա - շա - կեց ո՛հ ճա - շա - կեց իմ սիր - տը

pp

ուծ. *f* ախորժանօք ստեպ. *mp* a piacere stent. ՄՄ *pp*

Ողջ աշխարհի ողջ աշխարհի բերկ - րան - քը. Ո՛հ հա - շա - կեց

ՄՄ *pp* *cres.*

իմ սիր-տը ողջ աշ-խար - հի ողջ աշ-խար - հի

ուծ. *f* զարունակ թոյլ. *adagio ed aguali.*

բերկ - - րան - քը ողջ ա - - շխարհի բերկ-րան-քը:

(Այդպիսի սերն
ինչ պես կարելի է.)

№ 5.

(Di tale amor
che dirsi)

ՋՈՒԱՐԹ ԿԵՆՄԱՆԻ.
Allegro vivo.

ախորժանօք.
a piacere.

ԼԷՈՆՈՐԱ.
LEONORA.

Մոռա - ցիր՝ ո՛հ, այդ քո ա - սած

ԳՒՇԵԱԿ.
PIANO.

խօս - քը Հասկա - նում չի իմ սի - րող սիր - ար.

ՋՈՒԱՐԹ ՀԱՄԵՍ.
All. giusto.

p Մեղմ.

tr

Այդ պիսի սերն ինչպես կարելի է Տրտում մրտա - ծու.

- քամբ շրջապա - - - տե՛լ, Սերն որ ինձ մի-այն հասկանալի - -

The first system of the musical score features a vocal line in the upper staff with a treble clef and a key signature of one sharp (F#). The lyrics are written below the notes. The piano accompaniment consists of two staves: a right-hand staff with a treble clef and a left-hand staff with a bass clef. The piano part includes chords and melodic lines that support the vocal melody.

brillante. զոգոչոյուն.

և Որով սիրոս ար-դէն սիրոս վառով և բոր-բոք-ով. Այդ պիսի սերն

pp

The second system continues the musical piece. It includes the instruction "brillante. զոգոչոյուն." above the vocal line. The lyrics describe a love that is both bright and burning. The piano accompaniment features a dynamic marking of "pp" (pianissimo) in the right-hand staff, indicating a soft and delicate texture.

ինչպէս կարելի, - - - և Տրտում մրտա-ձու - քամբ շրջապա

The third system of the score shows the vocal line continuing with the lyrics. The piano accompaniment provides a steady harmonic and rhythmic foundation for the vocal melody.

- տե՛լ, Սերն որ ինձ մի - այն հասկանալի - - և Որով սիրոս ար -

The fourth system concludes the page with the final vocal phrase and piano accompaniment. The lyrics end with "ար -", suggesting the text continues on the next page.

կես. ու. ժ.

mf

tr

- դին սիրտս վառվել է բոր-բոք-վել. Թե բաղդըս ա-ռա-ջուցնըղա-նա-կել -

և Թե ես նո-րան պի-տի չի պատկա - - նիմ, Բան որ էլ ապ-րիմ

tr *pp*

p

մընամ կենդա - - նի Բար-ւոք է որ այս բո - պի - իս մն- ուա-նիմ.

tr

poco più mosso. ընթանալով.

Բան որ էլ ապ-րիմ մնամ կեն - դա - նի բար-ւոք է որ այս բո - պի - իս

p

այս ըո - պի - իս մն - ու - նիմ ո՞ն բար-ւոր է որ մն-ու-

tr tr tr tr
cres.

- նիմ մն - - - - - ու - նիմ. քի

f

նորան չիպատ - կա-նիմ բար - ւոր է մն - ու -

- նիմ ո՞ն այո բար - ւոր է մն - ու - նիմ...

tr

Nº 6.

ՄԱՍՆ I.
ԵՐԵՒՈՅԹ III.

(Մին մենակ մնացած աշխարհքում.)
(Deserto sulla tera.)

ՅՈՐԴՈՐ.

Andante. (M.M. ♩ = 76)

(Միրովզմայած երբունի դեպի սանդուխքք.)
(Cicco d'amor avviarsi verso la gradinata.)

PARTE I.

SCENA III.

(Լսում է գափեր հնչում;
այնտեղ
(կանգնում.)
(si arresta.)

ԿՈՄՍ.
CONTE.

(Քլաւր.)
(Arpa.)

Տրո-վա-տորը:

ԴԱՆՆԱԿ.
PIANO.

Մանրիկօ Տրովատոր. միջաձայն.
MAYRICO IL TROVATOR. a mezza voce.

և զողումն: Մին մե-նակ

մը - նա-ցած աշ - խարհ - քում, Բաղ - դի դեմ ան - դուպ պա -

- տե - ը ազ - մուճ, Յոյսը զրել է միայն մեկ սրտի յոյսը զրել է միայն մեկ

բոլոր ուժով.
tutta forza. *tr*

սրտի յոյսը զրել է միայն մեկ սրը - տի սի - ը ու - զրն Տրո - վա -

ԿՈՄՍ.
CONTE.

- տոր: Այն ասումես, ես զողումամ:

Տրովա. ТРОВ.

Բայց երբ նա այդ սիր-տը ձեռք բե -

- թի, Եւ Լո-րա սուրբ սե-րբ վա-յե-

- թի, նա երգա-նիկ է քան մի քաղա-ւոր.
 ԿՈՆՏԵ.
 CONTE.

մն ասումես, ո՞ն Լախանձ.

աւելի ուժգին.
 con forza.

քան մի քաղա-ւոր — որ-պես Տրո-վա-սոր:

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Նախանձոտ եւ արհամար-
ված սէրը.)

N° 7.

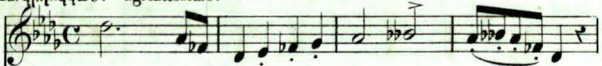
(Di geloso amor
sprezzato.)

ԶՈՒԱՐԹ ԱԻՆԼԻ ՉԱՓԱՒՈՐ.

Allegro assai moderato. (M.M. $\text{♩} = 132$)

Նաո վրդովված. agitatissimo.

ԿՈՄՍ.
CONTE.

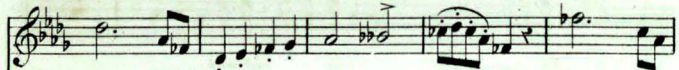

Նա - խան - ձոտ եւ արհա - մար - ված սէ - ըր

Ի ԱՆՆԱԿ.
PIANO.

գորեղ. *sf* *ppսսրկ*.

հոր - բո - քե - լով ինձ է - ըրու - մի. Ով տա -

գորեղ. *sf* *ppսևղգկ*.

- ըա - բաղղ, լով քո ա - ըինը, Մա - ըել փոքր ինչ կա-րող

(Իհնորային.)

Է. Ով անմիտ, դու ա - սացիր նորան քեզ սի - ըու մեմ,

Ուստի նորա կեան - քը չեպի - տոյ խնայ - եմ Անա դու ինք - նին

allarg. a piacere.

մատ - նու մես Որ դեպ ի ման դա - - տաւ պարտեմ ես . . .

սաստ. ff

Երկարէ: ախորժանօք.
allarg. a piacere.

Անա դու ինքնին մատնու մես որ դեպ ի ման դա - տաւ պար -

colla voce.

LEO:

marcato.

Soprano (S): Չա - փա - առ - ըհ զու, մի վայրկեան Չափ ղիբ

Alto (A): Այդ գո - ոռ - զի սաս-արև ի գուր հ, ես պի -

Tenor (T): տեմ ես.

Bass (B): ջո գուր բար-կու - թեան, ես մի - այն ես

Soprano (S): - սի ար - ղին կոր - ծան - վի, Մարդ որ սե - թը

Alto (A): Անմիտ.

Bass (B): պատ - ճառ. ե - ղայ Այս ար - խուր ե - ղե - լու -

Soprano (S): ձեռք թե - թել հ Ան - - մահ հ այդ վերջ

L. - - բեան. Հրս - պի գրս - պի քո կա - տա - դու - քիս - եր

S. ջու - եր. ձա - կա - տա - զի - ըրզ կա - տար - վաճ է,

(ԿՈՄՍ.)

CON: Ասացիր սիրումն... ով անմիտ

L. Ան որ - պիս փո - խա - բեն փո - խա - բեն. Կո - խի սու - ըրդ

S. Թր - հաս ժա - մրդ ա - հա զար - կել է, Են քո հո - զիկ

աւացիր... ով անմիտ աւացիր.

L. սր - տիս մի - ջը Որ չի ու - գում քեզ սի - բել.

S. Են քո կեանքը Այժմ իմ ձեռքրս յանձն - վաճ է.

ԵՐԿՐՈՐԿ ՄԱՍՆ.
ԹԱՓԱՌԱԿԱՆՔ.

(Տեսէք զիշերվայ խաւար ծածկոցը.)
(Vedi fosche notturne spoglie.)

PARTE SECONDO.
LA GITANA.

Զուարթ. ՅԻՆԳԱՆԵՐԻ ԽՈՒՄԲԸ.

Allegro. (M.M. ♩ = 138)

8

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

First system of musical notation, measures 1-3. Treble and bass clefs, key signature of one sharp (F#), common time. Includes trills and piano dynamics.

8

Second system of musical notation, measures 4-6. Treble and bass clefs, key signature of one sharp (F#), common time. Includes trills and piano dynamics.

8

Third system of musical notation, measures 7-9. Treble and bass clefs, key signature of one sharp (F#), common time. Includes piano dynamics.

Fourth system of musical notation, measures 10-12. Treble and bass clefs, key signature of one sharp (F#), common time. Includes trills and piano dynamics.

3 tr

8-----

P Մեղմ.

8-----

8-----

8-----

ԽՈՒՄԲ.
CORO.

ՏՆ - սէք զի - շեր-վայ խա - ւար ծած - կո-ցը Ան - վերջ

pp ՄՄ

եր - կնքից բաց է վն - բա-նում. Ինչ պէս մի այ-րի վեր-ջացրած

tr *pp* ՄՄ

իր սուգը Ան. շո-րերն .ան-ձից հա-նում մեր - կա-նում.

tr *tr*

(Վառարանից առնելով տաքացած երկաթը
(danno di piglio ai ferri del mestiere.)

Դէ՛ն գործի, դէ՛ն գործի,

(դարձնումն սալի վրայ, եւ սկսումն մուրճերովը չափաւոր զարկել.)
(i cori batteranno a tempo i martelli sulle inuedini.)

առեք մուրճերը. Ինչ գար - դար - ված են

ԿՆԱՆԻՔ.
DONNE.

պայ - ծառ. օ - ը - ը Ինչ գար - դար - ված են պայ - ծառ. օ -

- րե - րը ինչ պայ - ծառ. պայ - ծառ. օ - րե - րը ինչ զարդար-

բոլոր ուժով.
tutta forza.

- ված են պայծառ. օ - րե - րը ծին. զա. նա - նե - - - րի.

ff սաստ. *tr*

Տղամարդք.

(Դառնալով դեպի կաները, եւ փոքր դադարելով.)
(Si fermamo un poco dal lavoro, e dicono alle donne.)

Լցիք զինին

բաժակները, նա մեզ ուժ տալով Զովացնումի

8-----

(Կնանիքը լցնումին փայտի բաժակների մեջ եւ տալիս.)
(le donne mescono in rozze coppe.)

հոգումարմնի ծարան աշ - խուժով .

8-----

8-----

Բոլորը.

Ոհ, տեսե՛ք, ոհ տեսե՛ք ա - բեւի . մի շողը առոյ՛ց խաղու. մի մեր բաժակների

p *tr*

մե - ջը Դին գործի, դին

n.d. f *pp* *mf*

գործի. ինչ պես փայ - լու. մի

f *n.d.*

Կեսերք.
DONNE.

ա - ջո - դակ աստ-դը, ինչ պես փայ - լու-մի ա - ջո - դակ

աստ - դը ինչ պես ա - ջո - դակ աստ - դը, ինչպես փայ -

- լու - մի ա - ջո - դակ աստ-դը Յին-գա - նա - նե - - - թի.

assai ff.

Ազուչենան երգում:
Ցիգաները մտենումն
նրան.

(Դիզվումն բոցը.)
(Stride la vampa)

Azucena canta:
gli zingari le si fanno
allato.

ՀՈՒԱՐԹՈՒՆ.

Allegretto. (M.M. ♩ = 60)

ԱԶՈՒՉԵՆԱ
AZUCENA.

ԴԱՆԱԿ
PIANO

Դիզ - վու - մի բո - - ցը
Դիզ - վու - մի բո - - ցը

վալ - - ըն - նի ամ - բո - խը վա - գու - մի
հա - - նու - մի գո - - հը, Սե. շո - ընը

կրա - կի մտն ու - - ըսիս են դիմ - քե - բը.
հա - - զած բո - - ըկ նոս - քե - - ըը.

f *rit. d.*

Զայ - - - ներ ցրե - ծա - լի, հե - - ոտն լրս -
 Մահ, կան - չող ձայ - ներ բար - - ձրա - նու -

marcato. պատերազմական.

pp

f *rit. d.*

- վու - մի - Զօր - - քե - րով պա - - տած,
 - մն ընդ - հատ Մեկ ձո - րից միսս ձոր,

marcato.

կե - - նը գա - լիս - կ. Դեմ - քեր չա -
 կերկ - - նում ար - ձա - գակք. Դեմ - քեր չա -

p

tr

րա - - գու - շակ լու - - սա - նո - րու - -
 րա - - գու - շակ լու - - սա - նո - րու - -

tr

- մի Մահա - ուիք բոցն, որ դեպ - ի
 - մի Մահա - ուիք բոցն, որ դեպ - ի

երկինք վե - րա - նու - մի դեպ եր
 երկինք վե - րա - նու - մի դեպ եր

tr *tr* *tr*

- - - կինք վե - րա - նու - մի:
 - - - կինք վե - րա - նու - մի:

tr *tr*

no. d. f *pu*

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Տանումին երան ղրքայած.)

Nº 10.

(Condotta ell'era in ceppi)

ՅՈՐԴՈՐ ԸՆԹԱՑԷ.

Andante e mosso. (♩ = 120.)

ԱԶՈՒՉՆՆ.

Տա - նու - մին եւ - րան ղրդ -

ԻԱՇՆԱԿ.
PIANO.

Ա. *f* *mp*

- րա - - յած, սաս - տիկ չա - րա - չար տան - ցի - - լով. եր -

Ա. *f* *mp*

- րու - մի որդիս գիրկս ա - - ուած, եւ քա - մա - կից

ու.ժ. **f** **pp**

Ա.

լա - - լով; Փորձ փոր - ձեցի ճեղքել ամ - բո - խը... բայց

Ա.

բ գոր, ինձ վա - բե - ցին... եւ ո ղոր մե - լի

Ա.

մայրս գոր ինձ աշխատեց օր՝ - նե, չբ բո - - ղին.

Ա.

Հայրո - յանքեր բափու... մի ին վատ, եր - գակ - - նե - բովը

սո - ցում Չոր-նա - լու գի-նու - որքը եւ ղեպ ի խարոյկ

քր - շում: Այն ժամ, բուլցած ձայնով

ուժ. կանչեց ինձ առ իմ վրեժը... վրե - ժը... Ցա -

- ի - տեան իմ սրբ-տում մեաց իմ սրբտում մը-նաց այդ տրխուր ձայ-

ՄԱՆ. ԱԶՈՒԶ.

Ա. եր
Յետոյառ. իր վրեժը Ես գո. դա. ցայ կոմ - սի մա -

p
p *fp*

Ա. եր
- Լու - կը, Քա - ղե - լով բե - թի այս տեղ... անապատրաստեր վառված

Ա. եր
կրա - կը. (սարսափած.) Նո - թա սաստիկ լաց ու.
(con raccapriccio)

ՄԱՆ.
Կը բա՛կը... Երկինք... դու կար - ցա՛ր.

pp

կո - - ծր... վիրաւո-րեց իմ սիր-տը, ծաւե - լով

նորա վրայ, ես մեա-ցի բուլացած. եւ.

(ցած ձայն.)
(soto voce)

Allegretto. (♩=60.)

(ձանու ցանկով.)
(declamato)

որ-պէս քե քր - եից գար - բած,

ցած ձայն.
soto voce

ppp

Յե - տոյ, երբ տե - - սա յան - կարծ

Այն սեւ մահու տեսա՝ րա - նը,

եր ահ - ար - կու պատ -

- կե - րով... նոյն զինուոր-քը...

յետոյ պատ-ժա րա - նը... եւ մայ - րս

զու - - նատ դեմ - քով....

Բո - րիկ, ջար - ջար - ված....

եւ վերստին նորա ձայ-նը.... նո-րա իսկ

ՋՈՒԱ. վրդոված.

ձայ - նը, Աս իմ վը - րե - ժը լսե -

- ձե - - - - - Իով do

All^o agitato. (♩=92)

9ի...

8

(տուազ. dim.)

pp (աւելի վրդոված ծանուցանել)

Իմ դող - դո-ջուն ձեռ-քե-րով...

(agitatissimo declamato.)

pp

գոհը լան-կարծ բռնե-ցի... Եւ դեպի վառ կրակի մեջը,

բոլոր ուժով ձգե-ցի... Եւ ցնոր-քը փա - րատ-

ff սաստ.

pp Մեղմիկ

- Կե - ցաւ.... եւ մոյ-րքս ե - րե - տում ջեր

Միայն

կրա - - կը տես - - նու - սի - ի, որ իր գո-հը լա -

p

- փու սեր.... Յան - կարծ յետ դարձայ որ եայիմ, ինչեմ

f *pp* *p*

տես-նում, Ան-գու-թ կոմ-սի գաւակը ողջ կեցածի իմ առ-գեւ.ում:

ՄԱՆ. Ո՛հ, ինչես

Ա. Ես իմ գա - ւա - կը, իմ գա - ւա - կը ե - րե - - ցի՛ն.

Մ. ա...սում.... Աւաղ. Ինչսուկաթի

Սիլես աճել. *cres. e sempre* **ff** սաստ.

ԱԶՈՒՉ.

Խօսք Ե. Եւայժմ իղե - լով զըլ խիսմագերև փուշ

տարածել. փոքր առ փոքր մարելով.

Փուշ կանգ - նու - մեն Այժմ իղե - լով զըլ - խիս մա - գերև

allarg. poco a poco e morendo

(Ազուհեան տարած ընկունան տախտի վերայ: Մանրիկոյ զբազված այլ զարհուրելի պատմութեան վրայ եւ զարմացած լուռմունան.)

Փուշ փուշ կանգ - նու - մեն. *(Ameena ricade trabasciata sul proprio seggio. Manrico ammutolisce colpito d'orrore di sorpresa)*

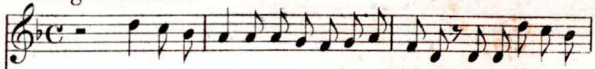
(մարելով) *(morendo)* **pppp**

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.
Nº 10.

(Ջինաբափած իմ առջեւ.)
(Mal reggendo all'aspro assalto.)

ՈՉ ԱՅՆՔԱՆ ԶՈՒԱՐԹ.
Allegro non tanto.

AZUC.
ԱԶՈՒԶ.

Ահա զոհուեա կոթիւնը Այն աւեր - րաւի, ստօրիւնի քո նո -

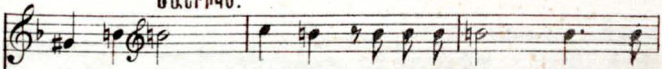
ԻԱՆԱԿ.
PIANO.

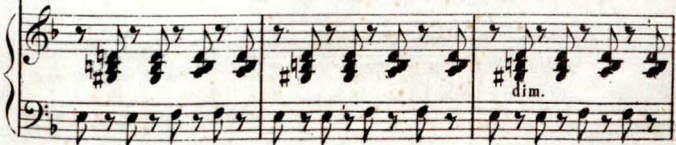
- րա կեանքովդ կածից տեղ. Ինչևոր եւ անկարծեի Գր-թութիւն էր քո

ՄԱՆԻԿՕ.

արա - ծը? Ո՞վ մայր - իմ. ինքս չեմ հաս - կա - նում, քի

ԱԶՈՒԶ.

իւզ եր. Ան կարծե - լի գրու - քին եր.

The first system consists of a vocal line and a piano accompaniment. The vocal line is in a treble clef with a key signature of one sharp (F#) and a common time signature. The lyrics are written below the notes. The piano accompaniment is in a grand staff (treble and bass clefs) with the same key signature and time signature. The piano part features a steady accompaniment with some melodic lines in the right hand.

Allegro. ԶՈՒԱՐԹ.

Զի - - նա - բա - փած իմ

The second system continues the piece with a tempo marking of 'Allegro'. The vocal line is in a treble clef with a key signature of two sharps (F# and C#) and a common time signature. The lyrics are written below the notes. The piano accompaniment is in a grand staff with the same key signature and time signature. The piano part features a rhythmic accompaniment with many sixteenth notes in both hands.

ս - - ու - ջի - ւր նո - - րան

The third system continues the piece. The vocal line is in a treble clef with a key signature of two sharps and a common time signature. The lyrics are written below the notes. The piano accompaniment is in a grand staff with the same key signature and time signature. The piano part features a rhythmic accompaniment with many sixteenth notes in both hands.

գետ - նի ե - րե - սին ձը - զել ե - ի

The fourth system concludes the piece. The vocal line is in a treble clef with a key signature of two sharps and a common time signature. The lyrics are written below the notes. The piano accompaniment is in a grand staff with the same key signature and time signature. The piano part features a rhythmic accompaniment with many sixteenth notes in both hands.

Փայ - - լու - մեր գըլ - խին վե - - ըայ իմ

սու - ըը եւ այն տեղ կա - տա - ըումը

կա - տարում պի - տի տայ - ի. Ցան - - կարծ

վրդված.
agitato.

մի գաղտ - նի գօ - ըու - քին ինձ չը թո - ղեց

Եւ իմ ձեռն - քե - րը իմ ձեռն - քե - րը խեղճութեան -

- լա - ցրեց Մարտինս բո-լոր սառն - ցաւ Դո - դա - լով կար -

- կա - - - մե - ցաւ Եւ մի ձայն

երկ - կից զերբ զա - լիս եր, Եւ մի

ուժ.

f

ՄՄՄՄ.

ձայն երկ-կից զա - լիս եր, մի ա - սու-մի-ր. մի սպա -

խաղաղընթացք. *meno mosso.* ԱԶՈՒԳ.

և եր: Բայց անշնորհքի հո - գու մա - սին Եր - կինքը եր - կինքը

Մեղմ *p*

Եր - բեք չի խօ - սիլ եր - կին - քը չի

mp

խօ-սիլ. Ո՞ն քի քո բաղ ղեց կըր - կին աև-զամ Պա-տա-հի ա - եր -

- ծա - ծին ո՞հ ա - նի - ծա - ծին հետ կռվել, Լսե, ով

որդի, որպես Աստուծոյն, եւ իմ պատուերը կա - տարի

իս - կոյն: Այդ քո բուրր մինչեւ կո - բը, երի բրդնա մու սրբոսի
 ուժ *f* *mp*

խոր քը երեք բրդնա - մու սրբ - սի խոր -
 ուժ *f* *p*

Ազ. Այդ քո բու - - բը, մին չես կո - -

Մա. Դու հա - եա - տա, որ իմ

Ազ. - - բը, մին չես կո - - բը, Խրի բըշ - եա - մու սըր - տի

Մա. բու - բը Պի - - տի մըտ - - - նի կո - բա

Ազ. խոր - - բը Խրի բըշ - եա - մու սըր - տի խոր -

Մա. սիր - - տը Պի - տի մըտ - նի կորա սիր -

U.
 - քը. Այդ քո բու - - րը, մին չես կո - -

S.
 - սը. Դու հա - ւա - տա, որ իմ

U.
 - քը, մին չես կո - - քը, Խրե բըշ - ևա - մու սըր - սի

S.
 բու - քը Պի - - սի մրտ - - ևե կո - րա

U.
 Խոր - - քը Խրե բըշ - ևա - մու սըր - սի Խոր

S.
 սիր - - սըր Պի - սի մրտ - ևե կո րա սիր -

U. - քը սըր - տի խոր - քը խոր - քը հնձ.

V. - սք պիտ մըտ - նէկ ևորա սիր - աք հնձ.

a piacere. ախորժանօք.

U. նրէ քլամու. սրրտի խորքը, նրէ քլամու. սրրտի խոր - քը.

V. Պիտի մըտնէկ ևորա սիրաքը, պիտի մըտնէկ ևորա սիր - աք.

Յորդոր սնընդիատ.
Andante sostenuto.

f *rit.*
ուս. Ս լետ.

Նոսպելով. *Velocissimo.*

U. *sp* *p*

Տա-կա - ւին բոյլ եւ տը - կար եւ, Անտա - ու - խիտ

ճանա-պարհն եւ ա - մայի. Ան միտ, ցա - ւի վտան - զի կրճան - ղի -

- պիս. Կուրծքիդ վեր - քե - բը եռ-րեց կը բաց - վին Ո՛հ, ան -

dol. անոյդ.

- տա - նե - լի է քեզ ար - ձա - կեյ, Զի իմ ա - րիւնն է այդ քո

արիւ - նը երբ բա - փեսա ետ - րան քո է - րակ - նէ - րից, Ոհ,

այդ կը քամ - փի իմ սրբ - սի խոր - քից, իմ սրբ -

սի խոր - քից իմ սրբ - սի խոր - քից. Ոհ, յհ,

յհ այդ կը քամփի իմ սրբ - - - սի խոր -

(ՎՐԴՈՎԱՄ.) ՄԱՆԲԻԿՑ.

p *ff*

- - թից: Էլ մի փայր - կեան կը գոր - կը - -

f *rit.*

- զիմ իմ բա - րե - լի յոյ - սե - - թից. Ձեռ կա - բող արդ

ԱԶՈՒՉ.

p *ff*

Ով ան միտ.

եր - կիկք, եր - կիր Բնաւ այստեղ պա - հել ինձ պա - հել ինձ.

ff *p*

Մ.

Ոհ, բո - ղիբ ինձ ում մայր, բո-ղիբ եր - - բալ Ե-բի չի բո -

Մ.

- ղուս կը ցա - - ւիս. Դու կը տես - նես քո առ. - զեւզ ըն -

ԱԶՈՒԶ.

Մ.

- կած Մե-սած որ - զիդ կըս - կի - ծից. Ոչ. ան-տա - նե - լի Կ քեզ

ՄԱՆ.

Մ.

ար - ձա - կել. Ե-բի չի բո - ղուս կը ցա - - ւիս

Ա. Այն տա - նի - լի է քեզ արձա - կել. Ձի իմ ա - ընկն

Մ. Դու կը տես նես - առ - ջեւդ ըն - կամ Ան - ուսմ որ - ղիդ

բոլոր ուժով.
tutta forza.

Ա. է քո ա - ըն - նը երբ բա - փես նո - թան քո ե - թակ -

Մ. մե ուսմ կըս - կի - ծից Դու կը տես - նես առ - ջեւդ ըն - կամ

tutta forza.

Ա. նե - ըից այդ կը քանկի իմ սրբ. տից. Կա - ցիր ոհ կա - ցիր

Մ. Ան - ուսմ որ - ղիդ մե ուսմ կսկի - ծից. մհ,

Ա.
 ինձ լը - սի՛ լը - սի՛.

Մ.
 բո - ղի՛ր ինձ բո - ղի՛ր. Կոր - ցը - նեմ

Ա.
 Ահ _____ կա - - - ցիր, լսե՛. ե՛ս եմ,

Մ.
 այն - պիսի հրեզ - տա՛ - կր. Թող եր - բամ

Ա.
 որ ա - սու - մեմ քեզ ա - սու - մեմ քեզ Կա - ցիր, կա -

Մ.
 բող եր - բամ. Մնաս բա - - ըով Թո - ղի՛ր բո -

Ա. ցիր, կա - ցիր, կա - ցիր, Ան կա-ցիր, կա-ցիր, ահ կա - ցիր...

Մ. - ղեր, բո - ղեր, բո - ղեր, Ան բո- ղեր, բո- ղեր, ինձ բո - ղեր...

Ա. Ան կա - - ցիր, կա - - ցիր,

Մ. Ան բո - - ղեր, մը - - նաս

fz *ff*

Ա. ոհ կա - ցիր, կա - ցիր կա - ցիր կա - ցիր.

Մ. բա - լով բո - ղեր ինձ մը - նաս բա - լով.

ff

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

№ 11.

(Նորա մեկ քաղցր ծիծաղը.)

(Il balen del suo sorriso.)

ԼԱՑՆԱՏԱՐԱՆ.
Largo. (M.M. ♩ = 50)

ԿՈՄՍ.
CONTE.

Նո - րա մեկ քաղցր ծի -

ԳԱՇՆԱԿ.
PIANO.

- ծա - ղը Աստ - ղի լու - սից ա - ուա - նել հ... Նո - րա

քաղցրալի.
dolciss.

սի - րունդեմ-քի ցոյ - քը Քա - ջու - րիսերս քա.ջու.րիսերս ետ-լո .

գոս - սի... Ահ, սի - րը, սի - րը, ա - մեն կող - մից ինձ բա -

անոյշ. dolce.

րի - խօս եւ իմ պաշտպա - - նը. նո - բա կրա - կոտ լոկ նայու -

անոյշ. dolce.

- ած - քից կը - լը - ուհ սրբութիւն փո - բո - բի -

տպանորիով. con espressione.

կը. Ահ, սի - րը սիրը, ա - մեն կող - մից ինձ բա - րի - խօս իմ պաշտ -

n.d.

հոսազ.
dim.

- պա - նը նո - րա կրա - կոտ լոկ նայուած քից կը լը - ու հ սրբ տիս փո - բո - թի -

- կը Ան, սի - բբ սեբբ, ա - մն կող - մից Ինձ բա - թիսու եւ իմ պաշտ -

- պա - նը նո - րա կրա - կոտ լոկ նայուած քից կը լը - ու հ սրբ - տիս

ան փո - բո - թի - կը.

(Ինձ համար ժամ
օրհասական.)

N°12.

(Per me ora fatale,
i tuoi momenti affrettà.)

Մի փոքր խափար.
Un poco meno.

ԿՈՍՏ.
CONTE.

Ինձ հա - մար ժամ, օր - հա - սական, Բո վայրկեան

ԴԱՆԱԿ.
PIANO.

նե - - բը դար - ձուրդսա - պի: Ու - բա - խուփիսն որ

ինձ հ սպասում, Ան - մահ - ա - - կան աև - - մահ - կան

մի ու - րա - խուրիւն է. իմ հակա - ուս - կոր - զր
 կա - բող ջե կէ Ըն - դիմդուրս զայ իմ սի - բուս. Աս -
 տուած քեզ ինձ հա - մար ստեղծել Դու պարգև. ես իմ
 հո - զուս Դու պար - գև. ես իմ հո - զուս.

(Թող հնչեն, թող փչեն
պատերազմի փողերը.)

(ԶՕՐԱՑ ԲԱՆԱԿ.)

(Squilli, e cheggia la
tromba guerriera.)

ԶՈՒԱՐԹ Զափաւոր Անձապես.

Allegro moderato maestoso. (♩=96)

գոռոզաբար. grandioso.

ԶԻՆՈՒՈՐԲ.

Թող հնչեն, թող փչեն պա - տե - բազմի փո - ղե - թը,

ԻԱՇՆԱԿ.
PIANO.

Թող կոչեն զհպի զհեք զհպի կու. նո - քա: . Վա - ղրն այսմեր ղը-րո -

- շակ - նե-րը Կը ցըց-վին այդ առամնաձե. բերդի գրխին վն - թայ.

Եր - բիք չեր խոստա - ցած ոչմի յաղ - բուրիւն Այսպիսի առաւոյտներ եւ

փառք, Այն տեղ սպա - սուանն մեզ պա - տիւ ցրն - ծուրիւն

ff սաստիկ.
Այնտեղ ճոխ աւար եւ դաբնի պր - սակ. Եր.բիք չեր խոստացած ոչ մի յաղբուրիւն Այս -

- պի - սի ա - ռատ յոյ - սեր եւ փառք, Այն - տեղ սպա - սուանն

սա - տի, ցընձուփիւն, Այնտեղ ճոխ աւար եւ դար - նի պր - սակ.

The first system of music consists of a vocal line on a single treble clef staff and a piano accompaniment on a grand staff (treble and bass clefs). The vocal line begins with a melodic phrase, and the piano accompaniment provides a rhythmic and harmonic foundation. The lyrics are written below the vocal staff.

Այնտեղ սպասումն պատիւ ցընձուփիւն, Այնտեղ ճոխ աւար եւ դարնի պր - սակ.

The second system continues the musical piece. The vocal line and piano accompaniment are shown. The lyrics are written below the vocal staff. The piano accompaniment features a steady rhythmic pattern.

Այն - տեղ սպա - սու - մնն պա - տիւ ցընձուփիւն Այնտեղ ճոխ աւար եւ դար - նի պր -

The third system of music continues the vocal and piano parts. The lyrics are written below the vocal staff. The piano accompaniment includes some dynamic markings like accents (>).

սակ. Այնտեղ սպասումն պատիւ ցընձուփիւն

The fourth system concludes the piece. The vocal line and piano accompaniment are shown. The lyrics are written below the vocal staff. The piano accompaniment features a steady rhythmic pattern.

Այնտեղ ձոխ աւար եւ դար-նի պր-սակ. Այն - տեղ սպա - սոս-մն

The first system consists of a vocal line on a single staff and a piano accompaniment on two staves. The vocal line begins with a treble clef, a key signature of one flat (B-flat), and a common time signature. The lyrics are written below the vocal line. The piano accompaniment features a steady eighth-note bass line in the left hand and chords in the right hand.

պա - տի ցրե-ծու-քիւն, Այն-տեղ ձոխ աւար եւ դար - նի պր -

The second system continues the musical piece. The vocal line and piano accompaniment maintain the same structure as the first system. The piano accompaniment includes some dynamic markings such as accents and slurs.

- սակ. Այն-տեղ ձոխ աւար ձոխ աւար եւ դար - նի պր -

The third system continues the musical piece. The vocal line and piano accompaniment maintain the same structure. The piano accompaniment features a consistent rhythmic pattern.

- սակ. Ախ, հա, ձոխ աւար ախ, հա, ձոխ աւար եւ դար - նի պր - սակ.

The fourth system concludes the musical piece. The vocal line and piano accompaniment maintain the same structure. The piano accompaniment ends with a *ppff* marking. The page number 13. is printed at the bottom center.

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

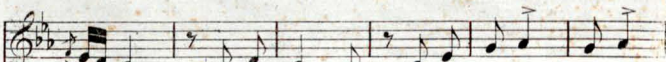
(Այն տեղ ողորմելի
ապրում էի.)N° 14.(Ivi' poveri
vivea.)

ՅՈՐԴՈՐ ԸՆԹԱՑՔՈՎ.

Andante mosso.

ԱՋՈՒՉՆՆ.
AZUCENA.

Ողոր մե - լի ապրում է - ի, իմ զի -

ԴԱՆՆԱԿ.
PIANO.

- ճա - կից գա - հա - նա - լով: Յոյ-սրս որ-գուես զը - բած -

է - ի Որ ինձ բողեց, բո - ղեց մո-ուս - նա - լով. Ես դա -

- տարկ, մո-լոր եր-բու - մամ Այդ իմ որ - դուն ո - ըն -

- նու - մամ, Այդ որ - դին, որ իմ սրբ-տին սաս-տիկ կրս -

- կիծ պատ-ճա - ուած է. — Բայց իմ պէս զօ - րեղ սի -

անոյգ.
dol.

pp

f մարել.

- ըով Բայց իմ պէս զօ - րեղ սի - ըով Երկ - բունս մայր է - դած

չի մայր և - դած չի. — Բայց իմ պես զօ - րեղ սի -

րով Երկ-բունս մայր և - դած չի Բայց իմ պես զօրեղ սի - րով

Երկ - բունս մայր և - դած չի. —

Ֆե՛ր՛ն.

(Խկ նորա դիմքե.)

ՀՈՒԱՐԹ.
Allegro.

ԱԶՈՒԶ.

77

Ո՛հ, բուլա - ցուցեք, ով բար - բա - րոս - ներ

Այս ջուա - նի կա - սը ինձ քեր - բումն: Այս քան ան - ողորմ ջար -

գորեղ.
con forza.

- ջա րանքը եր - կա - րա - տես, մի մահ է. իսկ

դու անզգամ ծնո - ղաց Ա - եօ - րին ա - մե կա - վատ

p Մեղմ.

զա - ւակ. Դողա... խեղ ճերի հա - մար կայ Աս - տուած

ե. քեզ պիտի պատժի Աստուած, Դողա... խեղ - ճե - րի հա. մար

կայ Աստուած ե. քեզ պի - տի պատ - ժի Աս -

սաս. ff

- տուած Այո, խեղ - ճե - րի հա - մար կայ Աստուած, ե. քեզ

— պի-տի պաւ - ժէ Աս - տուած Այո, խեղ-ճե-րի հա -
 - մար կայ Աստուած, եւ քեզ — պի - տի պաւ - ժէ Աս - տուած,
 պի - տի պաւ - ժէ, քեզ պի - տի պաւ - ժէ, պի - տի պաւ -
 - ժէ, պի - տի պաւ - ժէ.

fz ուժեղ.

fz

fz ուժեղ.

fz

14.

(ժողով)

First system of musical notation. The treble clef staff contains a melodic line with eighth and sixteenth notes, including a trill (tr) and a fermata. The bass clef staff provides a harmonic accompaniment with chords and single notes. A dynamic marking of *f* (forte) is present in the final measure.

Second system of musical notation. The treble clef staff continues the melodic line with trills (tr) and fermatas. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

Third system of musical notation. The treble clef staff features more complex rhythmic patterns, including sixteenth and thirty-second notes. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

Fourth system of musical notation. The treble clef staff has a first ending bracket labeled '1' over a series of notes. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

Fifth system of musical notation. The treble clef staff concludes the piece with trills (tr) and fermatas. The bass clef staff continues the accompaniment with chords and single notes.

ԵՐՐՈՐԻ ՄԱՍՆ.
ՏԵՍԱՐԱՆ VI.

(Ո՛հ, այո, իմ անգին.)

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

№ 15.

ԴԱՀԼԻՑ.

Վանքի առջեւը.

(Կաստեյոր Ամբոցի մեջ)

ATTO TERZO. 81

SCENA VI.

(Ah si, ben mio;
coll'essere io tuo.)

ԹՈՅԼ.

Adagio.

սպաւորեկով.
con espressione.

ՄԱՆՐԻԿՕ.
MANRICO.

ԴԱՆՆԱԿ.
PIANO.

Ո՛հ, այո, իմ ան - գին,

այժմ ի - ն - լով եսքո եւ դու իմ ամուսի - նը Ար -

- գին հո - գիս զօ - րա - նա - լով Ամ - րա - նու - մ, իմ

Կսկծալով.
con dolore.

բա - գու-կը. Բայց արդ, քի ճա - կա-տա - զի - բը Իմ

Վիճա - կի մա - սին եղա-նակած - - է, Որ Ինձ բըղ-նա -

- մնաց սուրբ Որ Ինձ բըղ-նա մնաց սու - բը Վի-բաւո-րե-լով

գորեղ.
con forza.

Լուսազել.
dim.

պիտի զո - հի Վի-բաւո-րե-լով պիտ զոհէ, Այն -

dim.

- տեղ փչե-լով իմ վերջին շունչը Բո մասին լոկ պիտ մտա-

- ձեւ ստոյգ է, եւ միմիայն եր-կրն-քի մեջ կհաս - ղի - պիւք

f ուժ.

sf մարտի.

Մահից յե-տոյ տր սր - մանց մեւք. Այն-տեղ փչե-լով իմ

վերջին շունչը, Բո մասին լոկ պիտ մտա-ձեւ ստոյգ է, եւ.

միայն երկրն-քի մեջ կհան - դի - պիւնք Մահից յե-տոյ մի - մանց

f *rit.* *mol.* *tr*

մնք, Մա - հից յե - տոյ մի - մանց մնք. Եւ մի - մի -

p

այն երկրն-քի մեջ կը հանդիպիւք Մա-հից յե-տոյ մի - - մանց

մնք, Մա - հից յետոյ մի - մանց մնք.

p

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Ոհ, այդ խարուկի
անարկու բոցը.)

N° 16.

(Di quella pira
l'orrendo foco.)

ՋՈՒԱՐԹ.
Allegro.

ՄԱՆՐԻԿՕ.

Ոհ, այդ խարուկի
Di quel - la pi - ra

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

անարկու բոցը էրու՛մ խարուկի
Por - ren - do fo - co tut - te le fi - bre

հարգանքով: Էրցե՛ք, մարտից, ցեղ,
m'ar - se, av - vam - pò. Em - pi, spe - gue - te - la,

բոլոր ուժով.
con tutta forza.

փ ֆ կ շու - սով կը մա - րեմ
 o ch'io frà po - co col san gue

Լո - բաւ քու ձեք արիւ - ւոյ: Սեղմ.
 vo - stro la ste - gue - ro! p
 E - ra già

- դիւ կ - ի դեռ քեզ չը սի - բաժ,
 fi - glio pri - ma d'a - mar - ti,

Չեմ կա - րող տա - նել նորա տան - ջա -
 non può fre nar - mi il tuo mar -

ուժ. *f*
 - ւազ. *f* Տա - րա - բաղղ մայ - րիկ
 tir. Madre in - fe - li - ce,

p շու - տով կա - զա - տեմ, Կամ միա - սին քեզ հետ
 cor - roa sal - var - ti, o - te.co.al - me no
p

Կենդանի.
Piu vivo.

Եսկ կը մեռ - նիմ, Կամ միա - սին ես կի կը մեռ -
cor - ro a mo - rir, o te - coal - men cor - ro a mo -

նիմ, Կամ մի - ա - սին ով մայ - - -
rir, o te - coal - men o ma - - -

սխտրճաւօք.
a piacere.

րիկ Եսկ կը մեռ - նիմ.
- dre o te - co a mo - rir.

ՀՈՒԱՐԹ.
Allegro.

ԶՈՐՈՐԿ ՄԱՍՆ.

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

PARTE QUARTA.

Աղօթք.

N° 17.

miserero.

(Սիրու. վարդելեն բեւերով.)

(ԳԼԽԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ.)

(D'amor sull'ali rosec.)

(IL SUPLIZIO.)

ԹՈՅԼ.

Այնպէրիոյ պալատի ամրոցը, որի անկիւնումկայ մի Աղտա -
Adagio 4/4 = 60. Un'ala del palazzo dell'Aliaferia all'angolo unatorre con fine.

ԻՍՆԱԿ.
PIANO.

Մեղմիկ. *pp*

րակ, սորա լուսամուտը կապած է երկաթի վանդակով: Խաւար գիշեր:
stra asicurate da spranghe di ferro notte oscurissima.

ՏԵՍԱՐՄԱՆ 1. Գալիս են երկու անձիւք, վերարկուի միջ փաթաթ.
SCENA I. Si avanzano due persone ammantellate sono Le-

ված. նորա են Լէնտրան եւ Բուիցը.
onora e Ruiz.

ԲՈՒՑԻՑ. (զգաստութեամբ)
RUIZ. (sommessamente.)

Մեկը հաւսանք: Ահա աղտա -

allarg. տարածել.

րա-կը, որի մեջ կե - նումն ճանգվե լով կախա - տըքը... Ա-ւաղ. այն

ԼԷՈՆՈՐԱ.

խնդ-նին այնտեղ մա-ղումն: Գե՛ն դու... եւ բող ինձ, մի վախենալ իմ մազնեկարն.

(ՐՈՒՑԻՑ հեռանում.)
(RITZ si allontano.)

- լի է կարնամփրկեյ ան - բազդին.

նախկին եղանակ.
Tempo!

Իսկ ինձ վախ - նալ. շատ արագ է ներ - գոր-ծու-փունն իմ

pp

(Աչքերը ձգում, մատանու վրայ, որ հագած ունի աջ ձեռքի մատում:)
(il suoi occhi figgonsi ad una gemma, che fregia la sua destra.)

գեւ - քի. Այս խա - աքր գի - շերն

ահա անց է կե լում, նսեկած եմ քո մօտ ե ղու չես գիտում. Երե բուն հով

և ող, որ մեր զորք բոլոր շարժում շրջու մեք, մե, խնա - յկով

ինձ, ետ - րան այս ող - քը հա - սու - - ցեք.

ԼԵՆՈՐ.

Մեղմիկ. *pp con espress.*

tr

ԹՈՅԼ.
Adagio. (♩ = 50.)

Սիրու վարդե - դէն բե - սե - րով

tr

Բը - ուիր, հա - ուս - ջանք ող - քա - լի,

անոյշ.
dolce

Հա - սիր սիրու - փե կա - րե - կցե - լով Սիր -

- սը խեղճ բան - տարկ - վա - ծի... Զերբ գե - փուռ ա - խոր -

- ժև - - - լի ջո - վա - ցուր կա - ցած

սե - նեա - կը, Շար - ժի ևո - րա լի - -

dolce secondando il canto.

- շո - դու - - քիև նո - րա միջ քր - ևած

սե - - րը: Բայց, ոհ, մի յայտ - ևեր ուղ.

- դա-կի, Չարգա - րանքը չարգա-րան-քը չար-չարանքը իմ սրբ-տի.

ոճիկ *con forza* անոյ՞ *dolce*
 ոհ, մի յայտ - ներ ուղ-դա-կի, չարգարան - քը իմ սրբ -

- տի Չարգա - րան - քը չար -

- չարան - քը իմ սրբո՞ւ:

ՅՈՐԴՈՐ աւելի անըղհատ.
Andante assai sostenuto. (♩=54.)

միջաձայն.
mezza voce.

Ո-ղոր-մէ տե՛ր ողորմի՛ մե-ղա-պարտ հո-գուն Որ այս աշ-
Mi-se-re-re մա՛ր al-ma gia vi-ci-ua al-la par-

(Հոգեհանգստի զակահարութիւն.)
(La campana dei morti.)

տարն քից հեռանուման վե-րա-դարձ. Ո-ղոր-մէ տե՛ր ու գրա՛ք որ-դու
ten-za che non ha ri-tor-no; mi-se-re-re di lei, bontà di -

սի-րուն եւ մի մատ-կեր դը-ժո խա-լիւ տան-ջա-
vi-ua pre-da non sia dell' in fernal sog-gior-

ԼԵՈՆՈՐԱ.
LÉONORA.

- նաց.
no. Ինչ հրեջիւն ինչ ու-ղօքք, այս խաւար օ-
Quel suon, quelle pre-ci so-lenni, fu-

- զի միջ Պատու մի ինձ զո-ղոցք, բուլա կում իմ
 - ue - ste empi-ron quell' a - e - re di cu-po ter -

միջք. զո-րա հա - կա - ռակ, զուներս է կրտ-
 - ror, Conteu de l'am-ba - scia, che tut-ta m'iu

- ըր - վում Սիր-տրս սար-սա - փած խիստ ա - րագ գար-կում.
 - ves - te, al - labbro il re - spi - ro, i pal - pi - ti al

1.

Սիրորս սար - սա - փած խիստ ա - ըագ գար -
 cor, il re - spi - ro, i pal - pi - ti al

1.

- կոմ:
 cor!
ՏՐՈՎԱՏՈՐ
TROVATOR. (Աշտարակից)
 (della torre)

Ահադ որ փրկ - կա - ըար մա - ըր
 Ah! che la mor - te o - gno - ra

8.

Չե հասնում ղուտով Առ. իր սրտանցկան ըր առ. իր սրտանցկան ըր -
 e tarda nel ve - nir a chi de - si - a a chi de - sia mo -

L.

mf
pp

Oh! ciel!

S. *pp*
դրիր! Ա՛ն - ո - լո - րա Ա՛ն - ո - լո - րա կա - ցիր քա -
rir! Ad - di - - o, addio Leono - ra, ad di - -

L.

Ո - քիս քաղփումի,
Sen - to mancarmi
(հրումք.)

S. - րով. Ո - ղոր - մի տեր ո - ղոր - մի մեղապարտ հուզուն, Որ այս աղ -
o. Mi - se - re re d'uo' al - ma già vi - ci - na al - la par -

mf
pp

- խարնփից հեռանուման վե - րա - դարձ. Ո - ղոր - մի տեր ուզի քո Որ - ղու...
- senza che non ha ri - tor - no; mi - se - re re di lei, bonta di -

սի - բուն. Եւ սի մատ - ներ զը - ժո - խա - յիւ տան - զա -
 vi - na; pre - da non sia dell' iu fernal sog - gior -

ԼԷՈՆ.
LEON.

նոց. Մահն իր սեւ բե -ւե - ըրն այս քան-տի
 - no. Sull' or - ri - da tor - re ah! par che a

վե - ըայ մի, ա - հար - կու փր-ուել, կա-ցել աւ-րզ -
 mor - te con a - li di te - nebre. libran.do - si

- գայ. Ա. աղ այս դու. նե - բը գու. ցե բաց -
 - va Ah' for. se di schiu - se gli fian. queste

- վու. մնե, նր անդունդի ակ մի այն դուրս բողնե, նր ան - շունչ ղի - ակ
 portesol, quando ca. da. vergia freddo sa. rà, quan - do ca - da

մի - այն դուրս բող - նե. TROV.
 - ver fred - do sa - rà. SPINQUESSOR.

Քիչ ակալի մի - րս -
 Seon to col san - gue

S.

- ծիս հա՛մար արիւնս բափու՛մնմ ա - հա. եւ դու ինձ
 mi - o l'a - morche posi in tel.. non ti scor-

Լէոն.

S.

բո՛ւ. - նալով Լէոնո - ռա մզ Լէո - ռո - ռա կացիր բարով կացիր բա -
 dar, non ti scordardi - me Leono - ra ad dio, Leonora addionddi

L.

քեզ, ես քեզ մոռանամ... Ես քեզ, ես քեզ մոռանամ..
 te, di te scordarmi! di te, di te scordarmi!

S.

- թով. Քեզ սեզափսի - լու ծիս հա՛մար արիւնս բափու...մն
 o Sconto col san-gue mi - - o l'a morche po. si in

L. ⁶
 Ես քեզ մոռանամ... ես քեզ մոռանամ... ոգիս քարզու մի Ես
 di te scordarmi di te scordarmi Sento mancare - mi Di

S.
 ահա. Ես դու ինձ ջմուռ - ես լոյ՛կ Լեոնո րա կա գիր քարոյ կա գիր քա -
 te! Non ti scordar non ti scordarime ad - dio Leonora - addi - -

L.
 քե՛զ, ես քե՛զ մո - դանամ... Ես քե՛զ, ես քե՛զ մո - դանամ...
 di te scordarmi! di te di te scordarmi!

S.
 - րոյ. Քեզ անջափսի - րա ծիս հա - մար արիւնս քափու - մեմ
 o Scanto col san - gue mi - o l'amor che po - si in

L. ⁶ ³ ⁶
 Ես քեզ մո - դա - նամ... Ես քեզ մո - դա - նամ...
 di te scor - dar mi! di te scor - dar mi!

S.
 ահա Ես դու ինձ ջմուռ - - ես - լոյ՛կ Լե - ո - նո -
 te! Non ti scor - dar, non ti scor - dar - di

1. *n - qhu քար - վու - մի*
Sen - to man - car ni

8. *- րա կա - - ցիր րա - րով կա - ցիր րա -*
me, ad - - dio Leo - no - ra ad - di -

1. *ես քեզ մո - ուս - նամ... ես քեզ, ինչպես մո - ուսնամ... ես*
di te scor - dar - mi! di te, di te scor - darmi! di

8. *- րով Լեո - - նո րա*
o Leo - no - ra ad - -

1. *քեզ. — ախրժանօք.*
te! Լեօն. a piacere

8. *րա - րով. ես քեզ, ինչպես մոռանամ ես քեզ...*
di - o! di te! di te! scordarmi di te!...

pp colla parte

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Գուհրտեսես
ինչ վառ սիրով.)N° 18.(Tu vedrai
che amore.)

(Աղօթքին պատկանեալ.)

ԶՈՒԱՐԹՎՐԳՈՎԱՅ.

Allegro agitato.

ցած ձայն.
soto voce.

ԼԷՆՆՈՐԱ.

ԳՆԱՆԱԿ.
PIANO.

pp

The first system of the musical score consists of three staves. The top staff is for the voice, marked 'soto voce' and 'ցած ձայն'. It begins with a treble clef, a key signature of one sharp (F#), and a common time signature (C). The melody starts with a quarter rest, followed by a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F#4. The middle staff is for the piano, marked 'PIANO' and 'pp'. It features a treble clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. The accompaniment consists of a steady eighth-note pattern in the right hand, starting on G4 and moving up stepwise. The bottom staff is for the piano, marked 'pp', with a bass clef, a key signature of one sharp, and a common time signature. It features a simple bass line with quarter notes on G3, B2, and D3.

- քու - մբս քեզ սի-րած - եմ. Իմ բաղ - ղի հետ միշտ կըռ -

The second system continues the musical score. The vocal line continues with a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F#4. The piano accompaniment continues with the same eighth-note pattern in the right hand and the same bass line in the left hand.

- վե - լով, Մին - չես մա - հին ել յաղ - քել եմ. Ոհ, առա -

The third system concludes the musical score. The vocal line continues with a quarter note G4, a quarter note A4, a quarter note B4, a quarter note C5, a quarter note B4, a quarter note A4, a quarter note G4, and a quarter note F#4. The piano accompaniment continues with the same eighth-note pattern in the right hand and the same bass line in the left hand.

- եկ զուտ ես իմ կեանքը կը - տամ, որ քո-նը ա -

- զա - տեմ. Կամ թէ քեզ հետ մի - ա - նա - լով, Դեպ ի

(տարածել.)
allarg.

զե - րեզ-ման կի - ջա - նեմ. Կամ թէ քեզ հետ մի - ա - նա -

colla parte.

(նախկին եղանակ)
1° tempo.

- լով, Դեպ ի զե - րեզ - ման կի - ջա - նեմ. Ո՛հ, առ.ա.

- ւել շուտ ես իմ կեանքը կը տամ, որ քո-նը ա-

- զաւտեմ. Կամ թի քեզ հետ միա-նա լով, Իհպ ի

զե. - ըեզ-ման կի - ջա - նեմ Կամ թի քեզ հետ մի - ա -

- նա լով, Իհպ ի զե - ըեզ - ման կի - ջա - նեմ. Կամ թի քեզ

աճել.
cresc.

հետ քեզ հետ մի - ա - նա - լով, Իհպ ի զե -

cresc.

- րեզ-ման կի - ջա -

Sp

փոքր առելի ընթացքով.
Poco più mosso.

- նեմ. Ոհ, այո. քեզ հետ

միա - նա - լով, Իհպ ի զերեզ - ման կի - ջա - նեմ:

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Տեսիր, ես դառն
արտասուներով.)N° 19.(Mira di acerbe
lagrime.)(Լեոնորան սարսափած եւ յուսահատ ընկնում, կոմսի ոտքերը.)
LEON: (si getta disperatamente a' suoi piedi)

ՀԱՆԴԱՐՏ ԸՆԹԱՑՔ.

Andante mosso.

ԼԵՈՆՈՐԱ.

Տեսիր, ես դառն արտասուներով.
Mi - ra, dia - cer - be

ԳԱՆՆԱԿ.
PIANO.
pp

- սա - սուկ-քով
la - gri - me

ըն - կած էմ քո ա - նա -
spar - go al tuo pie - de un

- ղի - - - ւր.
ri - - - o:

Թի քա - լա - կան չես
non ba - sta il pian - to?

Իմ լա-ցնձ.
sve - na - mi,
Կրտ - րի,
ti
Եր - մի իմ ա -
be - - vi il san - gue

- րիս - ևր...
mi - o....
Կրտ - րի ինձ,
sve - na - mi,
Կրտ - րի ինձ,
sve - na - mi,
Կրտ -
ti

- րիս - ևր...
mi - o....
Կրտ - րի ինձ,
sve - na - mi,
Կրտ - րի ինձ,
sve - na - mi,
Կրտ -
ti

րի, լը մի իմ ա - թիս - ևր...
be - - vi il san - gue mi - o....

cal - - րա նոս - ևա կոխ մար - մի - ևրս,
pe - sta il mio ca - da - ve - re? րայց
ma

u - quunt, Spn - qu - un - pp.
il Tro - va - tor!

Կրտ - թի ինձ, Կրտ - թի ինձ, Կրտ -
Sve - na - mi, sve - na - mi, ti

- թի, խր - մի իմ ա - թի... եր...
be - vi il san - gue mi - o...

cal - - pe - sta il mio ca - da - ve - re... բայց
ma

u - qunh, Spn - chw - un - pp.
il Tro - va - tor!

Mi sve - na, mi sve - na, cal-pe - sta
Կբարի, խմ; կբարի, խմ; խմ արիւ - ր

il mi - o ca - da - ver ma sal - va,
Աբա ոսւա - կոխ մարմի - րս, բայց փեր - կն,

փեր - կն ախ, փեր - կն
sal - va, deh! sal - va

фпкб, Срп - ва - - un - - pp.
 sal - va il Tro - - va - - tor!

нн, фpp - - кб, нн, фpp - - кб,
 lo sal - - va, lo sal - - va,

нн, фpp - - кб, нн, фpp - - кб.
 lo sal - - va, lo sal - - va!

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Փրկված է այս ինչ
ցնծութիւն է.)(Vivrà! Contende
il giubilo.)N° 20.(Լէօ. Բարբ էրեն, աչքերը վերացնելով, եւ լցուած ուրախալի արտասուքով.)
(LEO. da se alzando gli occhi, cui tanno velo lagrime gioja.)

ԶՈՒԱՐԹ ՇՈՂՇՈՂՈՒՆ.

Allegro brillante.

(շատ կենդանի.)
molto vivace.

ԼԷՈՆՈՐԱ.

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

Փրկ-ված. այս ինչ ցն-
Vi - vrà! Con - ten - - deil

mp

- ծու-բիւն է Ո՛վ Տէր իմ, այս ան-ա - - սե - լի է.... Բայց
giu - bi - lo i det - ti a me Si - gno - - re.... ma

(Շողջողու. Brillante.)

իմ սրբ. ա - բազ բնկաց - թը Փր - ին - բիւն բեզուար-
cot - frequenti pal - pi - ti - mer - cè ti ren - de il

- կու - սի: իմ զախ - ճաւնի ժամն հաս - նու - մի.
 co - re! Or il mio fi - ne im pa - vi - da,

Աւ - բախտեմքով սպաւու - մեմ... Գո - ւն կաւտի մե -
 pie - na di gio - ja at - ten - do... po - trò dirgli, mo -

- նաւ - նի - նով Սի - րա - կա - նքս, Սի - րա - կա - նքս, քեզ փրկու -
 ren - do, sal - vo - tu - sci per

- միմ: Փրրկ-ված. այս ինչ ցրն - ծու - րիւն է նկ
 me! Vi - vra! Con - teu - deil giu - bi - lo, i

Տիրիմ, այս ան - ստե - լի է... Բայց իմ սրբ - սի ա -
 det - ti a me Si - guo - re... ma col fre - quen - ti

- բազ րրն - դաց - քր Գո - հու - րիւն քեզ ուղար - կու - մի: իմ
 pal - pi - ti mer - cè di reude il co - re. Or

վախ - ճաւնի ժամն հաս - նու - մի. նու - բան ղիմքով քս - պա -
 il mio fi ne, im - pa - vi - da pic - na di gio - ja at -

sf

- un - մամ... Գո - ւէ կա - սեմ մե - ու - նե - լով, Սիրա - կա - նըս,
ten - do... po - trò dirgli, mo - ren - do, sal -

(Փոքր աւելի ընթացք.)

Poco piu mosso.

սիր - կանըս, քեզ փրկու - մամ. Սիր - կա - նըս քեզ փրկու -
vo - tu sei per - me! Sal - vo tu sei, tu sei per

- մամ. Ահ, քեզ փրկու մամ քեզ
me ah! sal - vo tu sei per

փրր - կու մեմ փրր - կու - մեմ... քեզ փրրկու - մեմ, քեզ փրր կու -
 me, tu sei per me! sal - vo tu sei, tu sei per

մեմ. _____ Ահ քեզ փրր - կու մեմ, քեզ
 me _____ ah! sal - vo tu sei per

փրր - կու մեմ փրր - կու - մեմ. Եր - քանք... Եր - քանք.
 me tu sei per me! Audiam! Audiam!

Այո՛ իմ խօս - քը սուրբ է:
 E sa - era la mia fe!

ՏՐՈՎԱՏՈՐ.

(Si, la stanchezza
m'opprime, o figlio.)

(Այո՛, յոգևած եմ,
ի՛նձ նեղումն.....ո՛վ որդի.)

N° 21.

(Ազու չենան ընկունան Մանրիկոյ գիրկը բոլորովին սարսափած.)
(Cade tutta convulsa tra le braccia di Manrico.)

ՋՈՒԱՐԹ ՈԳԵՒՈՐԱԾ.

Allegro animato.

ՄԱՆՐԻԿՕ.

Եթէ ինձ սիրումես, եթէ ձայ-նը մը - դու կա -
Se m'ami an-cor, se vo-ce di fi-glio ha-

ԻԱՇՆԱԿ.
PIANO.

- րո-դե մը նայ մայ - րա-կան սրտում, Աղաչու-մեմ ա-ղա-չումեմ հոգոյդ գար-
possa d'u-na ma-dre in seno, ai ter-ro-ri dell' alma obli-o

տարածել.
allarg.

- հուրանքը մոռա ցիր Աղ - խա-տէ՛ քրեկ, եւ հանգստա - - ցիր.
cer-ca nel son - - no, e po-sa e cal - - ma.

(Տանում, մահճակալի մօտ.)
(La conduce presso alla coltre.)

AZUC. (բոլորը միջաձայն.)
Ա.Զ.ՈՒԳ. (tutta a mezza voce.)

ՅՈՐԴՈՐԱԿ.
Andantino (♩ = 72.)

Այն, յոզևած եմ, ինձ նն-դու-
Si, la stanchez-za m'op-

- մի... ով որ - զի... Այս, տեղ կը հաւկու - տա - նամ,
- pri - me, o fi - glio... Al - la qui - e - te io

իմ սի - բե - լի... հայց է - բե տն - նեւ խա - բոյ-կը
chiudo il ci - glio... Ma se del ro - go ar - der si

զա - ուն, եւ ա - հեղ քո - քը, զար - բե-ցուք
ve - da Eor ri - da fiam - ma, de stami al -

U. *lu* - *lor* - *kye*.

U. ՄԱՆ. *Ri* - *po* - *sa o* *ma* - *dre*, *id*.

pp *leggierissimo* բերեկ.

U. - *տուած* *պար* - *զի* - - *ւն* *Քն* *տրրա* - *մու* - *քան*
 - *di* - *o* *con* *ce* - - *da* *Men* *tris* - *tiim* -

U. *տեղ* *քեզ* *մի* *խա* - *ղաղ* *քուն*:
 - *ma* - - *gi* - *ni* *al* *tuo* *cor*.

f ուժ.

pp

Դեպի մեր սա - րե - քք...
 Ai nostri mon - ti...

կը վե - րա դառ - նանք... Մեր խա - դաղ կեան - քք...
 ri - tor - ne - re - mo... L'an - ti - ca pa - ce...

նո - թից կըս - տա - նանք... Ինչ կը հըն - չե - ցնես... էլ քո գա -
 i - vi go - dre - mo... Tu can - te - ra - i... sul tuo li -

- ս - եր ես խա - դաղ քը - նով կը հանգ ցիմ մօ սրղ
 - u - to lu sonno pla - ci - do... io dor - mi - ro

U.

ՄԱՆ. MAN.
 Նրն զն, ով մայր իմ: Ես լուռ եւ ան - խօս
 Ri - pos - sa, o ma - dre, io pro - no e mu - to

dolciss. քաղցրաբ.

ԱԶՈՒՉ. AZUC.
 Գու
 Tu
 Կա - դա - չեմ էր - կեք հոգ - առվ սրբ - առվ:
 La - men - teal cie - lo ri - vol - ge - rò..

Կր հրն - չն - ցնես... էլ քո զա - տ - նր... Ես խա - դադ
 cau - te - ra - i... sul tu - o li - u - to... lu sonno

ՄԱՆ. MAN. Կա - դա - չեմ առ
 La mente al

U. *pp* - նով կը հանգ-չիմ մօ - սրդ... Դու կը հըն -
pla - ci - do io dor - mi - rօ... Tu can - - te -

U. եր - կինք հոգ-նով սրբ - ստով.
 cie - lo ri - vol - ge - rօ.

(Փոքր առ. փոքր բմբռնով)
 (Dormitandosi a poco a poco.)

U. - չե ցնես... էլ քո գա - ւի - նը ես խա - դար
 - ra - i... sul tu - o li - u - to Io sou - no

U. կա - դա - չեմ առ.
 La men - te al

U. *pp* - նով կը հանգ-չիմ մօ - սրդ: Ես կը քը -
pla - ci - do io dor - mi - rօ: io dor - mi -

U. եր - կինք հոգ-նով սրբ - ստով: Երև -
 cie lo ri - vol - ge - rօ. Ի -

U. *U.*
 - Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ...
 - ro... ro... ro... ro...
 Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր - Ե՛մ... Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր -
 io dor - mi - ro... io dor - mi -

Վ, ո՛վ ճա՛ր Խ՛, Ե՛րի -
 po - sa, o ma - dre, ri -

U. *U.*
 - Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ...
 - ro... ro... ro... ro...
 Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր - Ե՛մ... Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր -
 io dor - mi - ro... io dor - mi -

Վ, ո՛վ ճա՛ր Խ՛, Ե՛րի - Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր -
 po - sa, o ma - dre, La - mental -

U. *U.*
 - Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ... Ե՛մ...
 - ro... ro... ro... ro...
 Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր - Ե՛մ... Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր -
 io dor - mi - ro... io dor - mi -

(Մանրիկի ծնկադր մկում, ծոր ծոր)
 (Manrico presta genuflesso accento alla madre.)

Վ, Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր - Ե՛մ... Ե՛մ Կ՛ր ք՛ր -
 ciel ri - vol - ge - ro:

morendo.

Մա՛րիկ.

(Խօսել չես ուզում...
ո՞հ, անեղ փայլու մե)

N° 22.

(Parlar non vuoi?
Balen tremendo!)

ԵՐԵՔ ԶԱՅՆ.

ԶՈՒԱՐԹ առատել կենդանի.

Allegro assai vivo. $\text{♩} = 100$.

ՄԱՆՐԻԿՕ.
MANRICO.

Մրդ... դարձիր, ով տի - կին, դեպի ինձ ևս - յի... Ինչ է պատ -
Pur... figgi, o donna, in me gli sguardi!.. Da chi l'a

ԴԱՇՆԱԿ.
PIANO.

ՄՄ
PP

ՀԱՆԴԱՐՏ.
Andante. $\text{♩} = 60$.

- ճառք... եւ քնզք - և ով է... Խօսել չես ուզում... ո՞հ, անեղ փայ -
vesti?.. ed a qual prezzo?.. Parlar non vuoi?.. balen tre

- լու մե... ճրվարտու - քի... ևր... հասկացայ, հաս -
mendo!... Dalmio ri - va - - - le!... Intendo, in -

- կացայ ես
- tendo!

U.
M.

Այդ - - պի - սի վա - սու, բեամբ իմ սէ - րը ծախ -
 Ha - - - - - quest' in - fa - me l'a - mor ven -

ԼԵՈՆՈՐԱ.
 LEONORA.

U.
M.

Ո՞հ, ինչպէս մոլոր-վո՛ւ. - - մնս.
 Oh quant' in giu - - sto!

- վաճ
 du - - to

ՄԱՆ.
 MAN.

U.
M.

Մախել ես մի սիրտ ո - րով ինձ երդ - մնած
 Ven - - - du - to co - re che mi - o giu -

Սո, ինչ պիս կոյր աչքով կոյր աչքով դու եւ -
Oh come Fi - - ra ti ren - de, ti ren - - de

Լու - ro

Լուսնս Աստղորբան յա - եր - բաւի, դեպ ի ինձ գու աւ -
cicco! Oh quantoingiu - sto, crudel, cru - del sei

Ան - lu

6 6 6 6
- գուք եւ. Յօծարացիք, փախիր, քի չի կորած է, Հազիւ քի երկինքը քեզ պիտի փր -
meco! T'arrendi fuggi o sei perduto, nemmeno il cielo salvar ti

Ի - բ - բաւ. -
fa - me!

L. L.

45.
può!

L. L.

ՄԱՆ. MAN.

Արդ - - սի - սի վա - տուրեամք իմ սի - րը ծախ -
 Ha - - quest' in - fa - me l'a - mor ven -

L. L.

Ահ, ինչպես կոյր աչքով կոյր աչքով զուեա -
 Oh come l'i - ra, ti ren - de, ti ren - de

Մ. M.

- ված
 du - to

L.
L. -յու մնս
cieco!

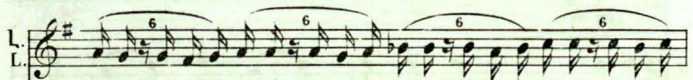
Մ.
M. Մտեի ես սի սիրտ ո - ղով ինձ երդ - մնած
Ven - - du tout co - re che mi - o giu -

L.
L. Ոհ, ինչպես կոյր աչքով կոյր աչքով դու ես -
Oh come Fi - - ra tó ren - de, ti ren - de

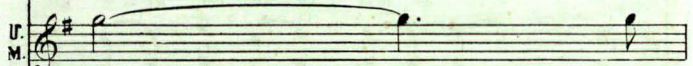
Մ.
M. հս: Ան -
rò! In

L.
L. -յումնս. Ոհ, որքան յա - ւի - բասի, դեպ ի ինձ դու ահ -
cieco! Oh quantoingiu - - sto, crudel, cru - del sei

Մ.
M. - ի - - բաս. Այդ -
fa - - me! ha

L. L.

- գուք ես. Յոժարացիր, փախիր, քեզէ կո րած է. Հազիւ քե երկինքը քեզ պիտի փր-
 meco! T'arrendi, fuggi, o sei perduto, nemmeno il cielo salvar ti

U. M.

պիտի _____ վա -
 quest' _____ in

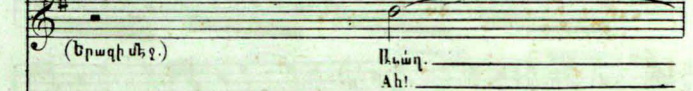

L. L.

- կէ. իազիւ եր կինքը քեզ պիտի փրկէ, իազիւ եր կինքը քեզ պիտի փր-
 può, nemmeno il ciel salvar ti può, nemmeno il ciel salvar ti

նուագ.
 dim. 6.

ԱԶՈՒՉ. AZUC.

(Երազի մէջ.)

Ահաղ.
 Ah!

U. M.

- տուք բեամբ իմ սերը ծախվածէ, որ ինձ երդ - մնած
 - fa - me vendu - - to amor che mio giu

Նաղաղ ընթացք որպես սկիզբն.
Meno mosso come prima.

L.
L. - կե. Ան փախիր, փախիր, թե չես կո -
può Ah! fuggi, fuggi, o sei per

U.
A. Դեպի մեր սա - ըն - - ըր Կը վե - ըա -
ai nostri mon - ti ri - tor - ne -

Մ.
M. Ես. Ոչ.
- rò! No!

L.
L. - ըած է, Հագիւ թե եր-կին - - քը քեզ պիտ' փր -
- duto nemmeno il cie - - lo salvar ti

U.
A. - դառ - - նանք... Մեր խա - դող կեան - քը նո - ըից Կը -
- re - - mo... l'an - ti - ca pa - ce i - vi go -

Մ.
M. Այդ պիտի վա - - տու -
Ha quest' in - fa - - -

L.
L. - կի. può Ահ. փախիր, փախիր, քե չե կո -
Ah! fuggi, fuggi, o sei per-

U.
A. - ստա - նանք... Գու կը հրե չե - ցնես ել քո գա -
dre - mo... tu cante - ra - i sul tuo li -

Մ.
M. - բնամբ... ո՛ր.
- me... No!

L.
L. - բաժ ե, Հագիւքի եր կիւ - - քը քեզ պիտ' փըր -
duto, nemmeno il cie - - lo salvar ti

U.
A. - տի - - նը... Ես խա - դող քը - նով կը հանգ չիմ մո -
- տ - - to... in sonno pla - ci - do io dor - mi -

Մ.
M. իմ սե - յը ծախ - ված
l'amor vendu - - -

L.
L.
 - կե, Ան. փախիր, փա - խիր թե չե կորածի. Հագիւ թի եր - կին քը քեզ
 può, Ah! fuggi, fu - gio sei perdu - to, nemmeno il ciel salvar ti

Ա.
A.
 - սըղ... նա խա - ղաղ
 - rò in son - no

Մ.
M.
 - to

L.
L.
 փըր - կե, հագիւ թի փըր -
 può, sal - var ti

Ա.
A.
 քեռզ կը հանգ - չիմ մօ -
 pla - ci do dor mi -

Մ.
M.
 Մախկես սի սիրտ որոզ ինձ, որ ինձ երդ - մանձ -
 venduto un cor che mi - o, che mio giu -

L. I.
 - կե. Ահ. փախիր, փա - խիր, թե չէ կորածի, Հազիւ թե եր - կինքը քեզ
 può Ah! fuggi, fug - gi, o sei perdu - to, nemmeno il ciel salvar ti

U. A.
 - տրդ... Ես խա - - դաղ
 - rò... in son - - no

U. M.
 - ես:
 - rò!

L. I.
 փրդ - կե, հազիւ քեզ փրդ -
 può, sal - var ti

U. A.
 քնոզ կ'հանզ - - չիմ կը հանզ -
 pla - - ci - - do dor - mi -

U. M.
 Ծախելես մի սիրս որոզ ինձ որ ինձ երզ - մնած -
 venduto un cor, che mi - o, che mio giu -

U
PP

L. *U*
 կի, հազիւ քի փրբ կի, հազիւ քի փրբ
 può, sal - var ti può, sal - var ti

U.
 ջիմ զու կրնճեցնես ահ. կր հաւզջիմես
 - rō tu cante - rai ah! io dormi - rō

U
PP

M.
 - ես. Մի սիրտ, մի սիրտ, որով ինձ կրղմած
 - rō! un cor, un cor, che mio giu -

Միշտ աւելի մեղմ.
 sempre piu piano.

քերես եւ մարելով.
 allargando e morendo.

L. *U*
 կի. Հազիւ երկիւքր պիտփրկի քեզ. իազիւ երկիւքր պիտփրկի քեզ.
 può, nemmeno il ciel salvar ti può, nemmeno il ciel salvar ti può.

U.
 Ահ. կրհանգ ջիմ քրես լով կր հանգ ջիմ ես.
 ah! in sonno placi - do io dormi - ro.

M.
 ես, Մի սիրտ, որով ինձ երղմածես, մի սիրտ որով ինձ երղմածես.
 - rō venduto un cor, che mio giuro! venduto un cor, che mio giuro!

քերես եւ մարելով.
 allargando e morendo.

Գրքի համար 2112

Պիսն է 2 1/2 ուղի արծաթ.

ՏՐՈՎԱՏՈՐԻ Հեղինակի Հասցեն այսպէս է.

Въ С.-Петербургъ

На Васильевскомъ Острове, въ Биржевомъ переулкѣ, въ д. Мѣняева, № кв. 37.

Іоаннесу Саргатьянцу.

à S. Petersbourg (Russie)

à Vasilevsky Ostrov, rue de Bourse, maison de Méniacff, № 37.

à Mr. Jean Sahratian

0014321

2013

